

BERUHÁZÁS ÉS HITELFELVÉTEL

Egy vállalati adatfelvétel eredményei

2014. július

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet olyan nonprofit kutatóműhely, amely elsősorban alkalmazott közgazdasági kutatásokat folytat. Célja, hogy elméletileg és empirikusan megalapozott ismereteket és elemzéseket nyújtson a magyar gazdaság és a magyar vállalkozások helyzetét és kilátásait befolyásoló gazdasági és társadalmi folyamatokról.

MKIK GVI Institute for Economic and Enterprise Research
Hungarian Chamber of Commerce and Industry

Kérdőívek koncepciójának kialakítása, szerkesztése:

Révész Erika, munkatárs (MKIK GVI)

Hajdu Miklós, elemző (MKIK GVI)

Parragh Bianka, közgazdász

Adattisztítás, adatbázisok összekapcsolása, változók képzése:

Hajdu Miklós, elemző (MKIK GVI)

Az elemzést készítette:

Bárdits Anna, elemző (MKIK GVI)

Kutatásvezető:

Tóth István János, igazgató (MKIK GVI)

A kézirat lezárva:

2014. június 30.

MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet
Budapest

Cím: MKIK GVI

1034 Budapest, Bécsi út 120.

Tel: 235-05-84

Fax: 235-07-13

e-mail: gvi@gvi.hu

Internet: <http://www.gvi.hu>

Tartalom

Tartalom	3
Összefoglaló.....	4
Bevezetés	5
1.Beruházási aktivitás.....	6
1.1. Beruházási aktivitás az elmúlt hat hónapban	7
1.2 A beruházásokkal kapcsolatos tervek a vállalatok csoportjaiban.....	11
1.3 A beruházás nehézségei.....	16
1.3.1. Milyen cégek tartják nehézségnek a bizonytalan szabályozási környezetet?	17
1.3.2. Milyen cégek tartják nehézségnek a magas finanszírozási költségeket?	18
1.3.3. Milyen cégek tartják nehézségnek a kereslet hiányát?	19
1.3.4. Milyen cégek tartják nehézségnek hitelhez jutást?.....	21
1.3.5. A beruházást akadályozó tényezők és az NHP	23
2. Hitelfelvétel.....	26
2.1. Hitellel rendelkezés cégtípusonként	28
2.2. Devizahitelek cégtípusonként.....	30
2.3. Az NHP igénybevétele cégtípusonként.....	32

Összefoglaló

Az elemzésben a magyarországi vállalatok beruházási és hitelfelvételi viselkedését vizsgáljuk. Magyarországon hosszú ideig tartó csökkenés után 2013-ban növekedni kezdett a beruházások volumene. A GVI 2014 áprilisi, 2606 cégre kiterjedő adatfelvételében a cégvezetők csaknem fele úgy nyilatkozott, hogy beruházásainak mértéke nem változott az elmúlt hat hónapban, a cégek 11%-ánál volt növekedés, és 14%-uknál csökkenés. A vállaltok 27%-ának egyáltalán nem volt beruházása. A jövőbeli várakozások ennél negatívabbak a beruházások terén: kevesebben terveznek növekedést vagy stagnálást (rendre 7% illetve 42%), és többen számítanak csökkenésre (15%), illetve azoknak a cégeknek az aránya is magasabb, amelyek nem terveznek beruházást (37%). Legnagyobb mértékben a dél-dunántúli régióban elhelyezkedő, az építőipari és a kereskedelmi szektorban tevékenykedő, nagy arányban exportáló, többségében hazai tulajdonban lévő a hitellel rendelkező és a Nemzeti Hitelprogramba (NHP) bekapcsolódó cégeknek növekedtek a beruházásai az elmúlt hat hónapban. Hasonló cégek számítanak beruházásaik növekedésére a következő hat hónap folyamán is, azzal a különbséggel, hogy leginkább az észak-alföldi cégek várnak növekedést.

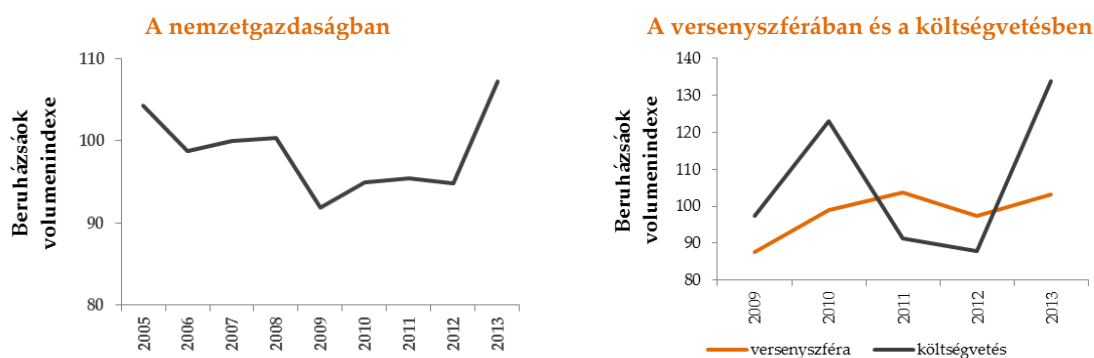
A vállalatok a bizonytalan szabályozási környezetet, a magas finanszírozási költségeket, a kereslet hiányát és a hitelhez jutás nehézségeit tartják leginkább olyan tényezőknél, amelyek megnehezítik a vállalati beruházások növelését, de az egyes vállalattípusok különböző mértékben érzékelik ezeket a problémákat. A bizonytalan szabályozási környezetet inkább a beruházásaik terén csökkenést tapasztaló és csökkenést váró vállalatok, a magas finanszírozási költségeket főként a 10-49 főt foglalkoztató cégek említették nehézségként. A kereslet hiányát jellemzően a többségében hazai tulajdonban lévő, alacsony arányban exportáló, a kereskedelmi szektorban tevékenykedő cégek tapasztalják. A hitelhez jutás nehézségét a többségében magyar tulajdonban lévő, a szállítás és az ipar területén dolgozó cégek számára a legnehezebb.

A vállalatok több, mint 60%-a rendelkezik hitellel, legtöbbjüknek forgóeszköz-, vagy beruházási hitele van. Legnagyobb arányban a nagy létszámú, az észak-alföldi, az alacsony arányban exportáló, a kereskedelmi szektorban tevékenykedő, és a többségében hazai tulajdonú vállalatoknak van banki hitele. Minél jobban nőtt a beruházási aktivitása egy cégnek az elmúlt időszakban, annál valószínűbb, hogy rendelkezik valamilyen hitellel. A hitellel rendelkező cégek 84%-a vett fel forintban hitelt, egyharmaduk euróban, és 1-2%-uk más valutában. A többségében külföldi tulajdonban lévő és a nagy arányban exportáló vállalatok között rendkívül magas a devizahitelek aránya. Az MNB Növekedési Hitelprogram keretén belül a megkérdezett cégek 14%-a igényelt hitelt, átlagosan 403 millió forint értékben. Főként a kis létszámú, az építőiparban dolgozó, a többségében hazai tulajdonban lévő és az elmúlt időszakban csökkenő beruházási aktivitású cégek igényeltek hitelt a program keretében. Az NHP-ban résztvevő cégek üzleti kilátásai rosszabbak, mint a programban nem résztvevő cégeké.

Bevezetés

Elemzésünkben a magyarországi cégek beruházási aktivitását, hitelfelvétellel kapcsolatos viselkedését és ennek a vállalati jellemzőkkel kapcsolatos összefüggéseit vizsgáljuk. A magyar gazdaságra jellemző beruházási volumen hosszú ideig tartó csökkenés után 2013 II. negyedétől növekedésnek indult a KSH adatai szerint. A növekedés mind a versenyszférában, mind a közzsférában megjelent, de míg az előbbinél a 2013-as volumenindex (az előző év százalékában) alig haladta meg a 100-at (103), addig az utóbbinál jelentős mértékű (134%-os) növekedést láthatunk. Tehát a beruházási volumen növekedése alapvetően a közzsférában történő beruházásoknak köszönhető (1. ábra).

1. ábra: A beruházások volumenindexének alakulása (előző év=100)

Forrás: KSH,
http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evesi_qb001.html

Forrás: KSH,
http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evozi/e_qb004.html

Alábbi elemzésünkben azt vizsgáljuk, hogy a vállalatok mely csoportjai állhatnak a növekedés mögött, és hogy mit mutatnak a vállalatok rövid távú szándékai és várakozásai. Az írás második felében azt elemezzük, hogy a különböző vállalatok milyen arányban és milyen jellegű hitelek vesznek fel, és milyen arányban igényelnek hitelt az MNB Növekedési Hitelprogramjának keretein belül. Mindkét fejezetben vizsgáljuk a hitelfelvétel és a beruházási volumen kapcsolatát, illetve az MNB Növekedési Hitelprogramját.

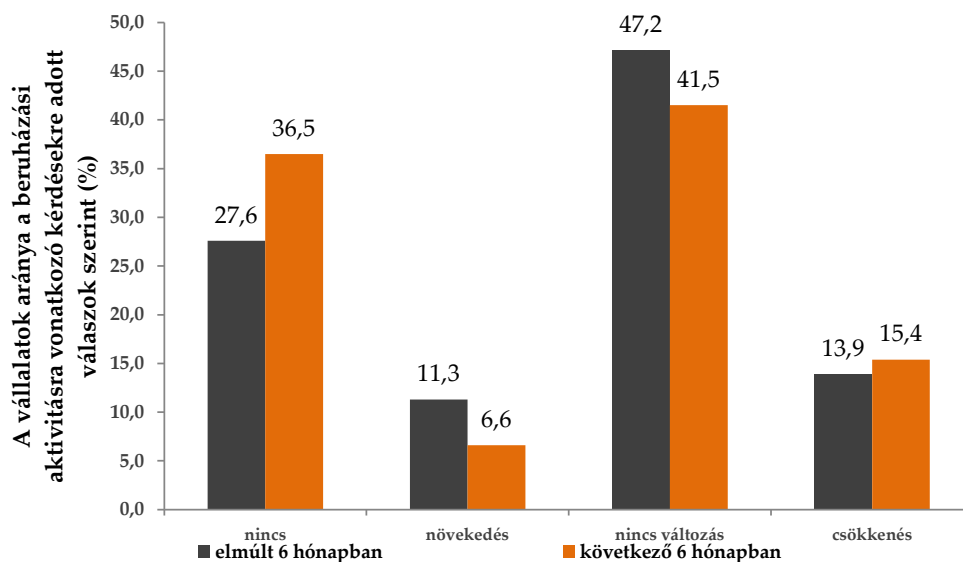
Az elemzésben az MKIK GVI féléves és negyedéves vállalati konjunktúra-felvételeinek 2014. áprilisi adataival dolgozunk. A féléves konjunktúra-felvételt az MKIK GVI 1998 óta végzi, ez a legkiterjedtebb, legtöbb céget felmérő adatfelvétel a magyarországi vállalati konjunktúra-vizsgálatok között, a 2014. áprilisi adatfelvétel során 2606 cégvezető válaszolt. A 2606 cégvezetőből 609 egy kibővített kérdőívre is válaszolt a negyedéves vállalati konjunktúra-felvétel 2014. áprilisi hullámának keretében. Az 1. fejezet a 2014. áprilisi negyedéves és féléves konjunktúra-felvételek egyesített adatbázisán alapul, ami mind a 2606 cégvezető válaszait

tartalmazza. A 2. fejezetben csak a negyedéves konjunktúra-felvétel 609 válaszadójának adatait elemezzük.

1. Beruházási aktivitás

Mindkét vizsgálat keretében rákérdeztünk, hogyan alakult a cég beruházásainak volumene az elmúlt hat hónapban az előző év azonos időszakához képest és mi várható a következő hat hónapban. A vállalatok 11%-a növelte beruházásai mennyiségét, 47%-uk nem változtatott rajta, 14%-uk csökkentette és 27,6%-uknak nem voltak beruházásai. Ehhez képest negatívabban látják a jövőt a vállalatok: kisebb részük (7%) vár növekedést a beruházások terén, és azok aránya is alacsonyabb (41,5%), akik stagnálásra számítanak. 15%-uk vár csökkenést beruházásaiban, és 36,5%-uk egyáltalán nem tervez beruházást (2. ábra).

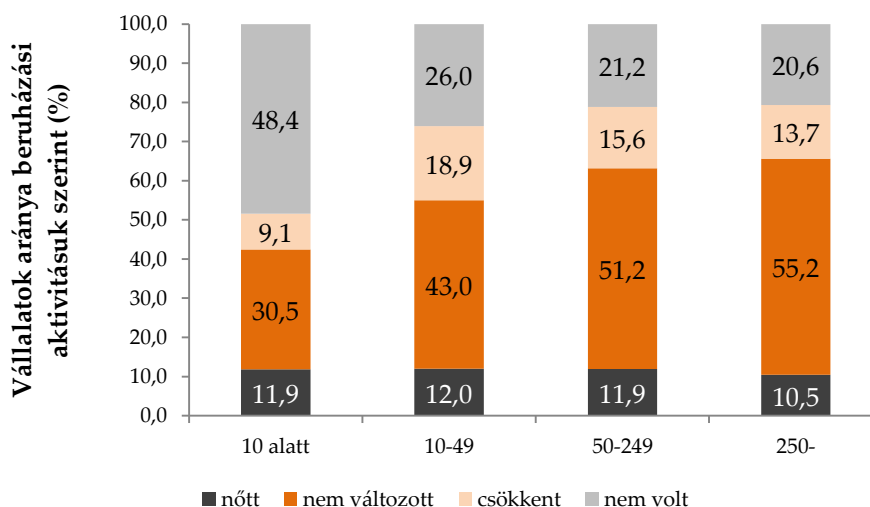
2. ábra: A cégek beruházási aktivitása az elmúlt hat hónapban és várható beruházási aktivitása a következő hat hónapban

Forrás: GVI Konjunktúra felvétel és GVI KKV felvétel 2014. N (elmúlt 6 hónap)=2564, N (következő 6 hónap)=2548

1.1. Beruházási aktivitás az elmúlt hat hónapban

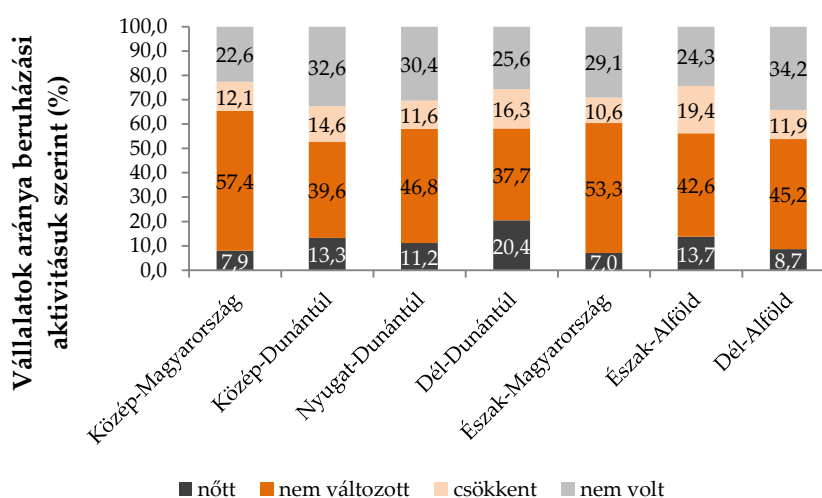
3. ábra: Az elmúlt 6 hónap beruházási aktivitása a foglalkoztatottak száma szerint

Forrás: GVI féléves és negyedéves konjunktúra-felvételek, 2014. április, N=2536

Az adatok azt mutatják, hogy a foglalkoztatottak létszámának növekedésével csökken azoknak a cégeknek az aránya, amelyeknek egyáltalán nem volt beruházásuk. A legalsó létszám-kategóriában ez az arány 48%, míg a legfelsőben csak 21%. Az alsó három létszám kategóriában 12% körül alakult a beruházásaikat növelő cégek aránya. Egyedül a 250 főnél többet foglalkoztatók között volt valamivel kevesebb, 10,5% ez az arány. Csökkenésről a 10-49 fő között foglalkoztató vállalatok számoltak be legnagyobb arányban (18,9%). (3. ábra).

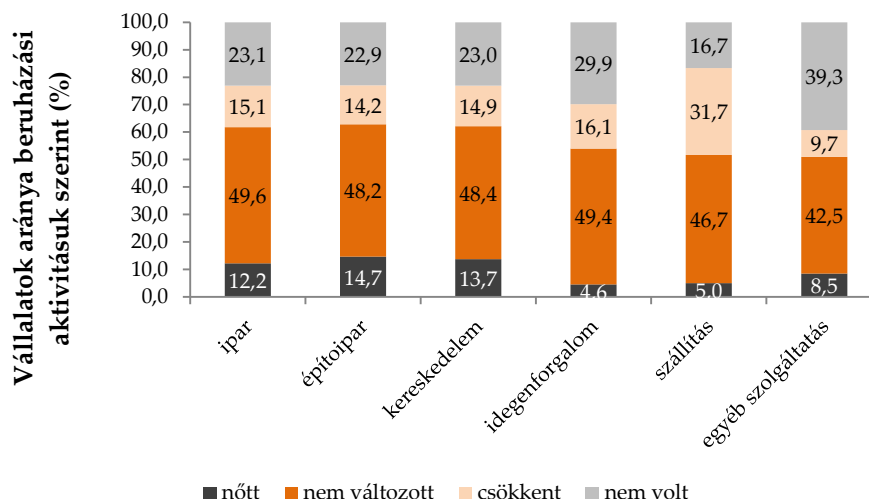
4. ábra: Az elmúlt 6 hónap beruházási aktivitása régióinként

Forrás: GVI féléves és negyedéves konjunktúra-felvételek, 2014. április, N=2563

A régiók közül kiemelkedő Dél-Dunántúl helyzete, az itteni cégek 20%-a növelte beruházásait az elmúlt 6 hónapban. Szintén az átlag fölötti ez az arány a Közép-Dunántúlon és az Észak-Alföldön. A helyzetet árnyalja, hogy a beruházásaikat csökkentő cégek aránya is ebben a három régióban volt az átlagosnál magasabb (4. ábra).

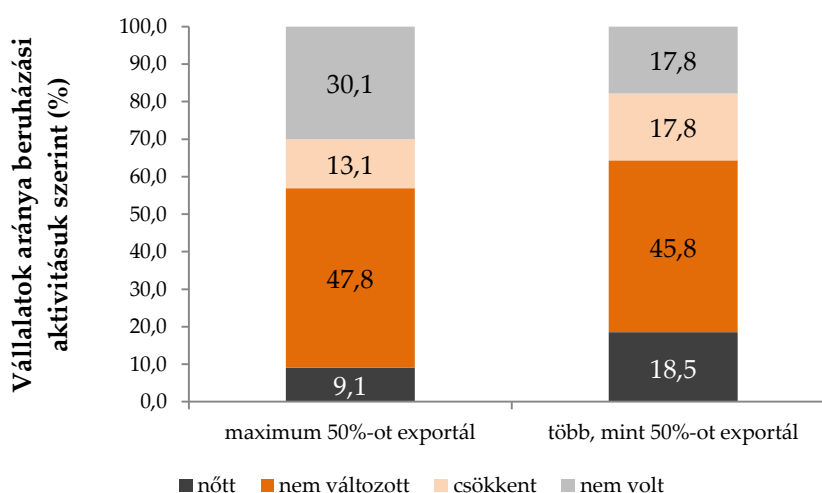
5. ábra. Az elmúlt 6 hónap beruházási aktivitása iparáganként

Forrás: GVI féléves és negyedéves konjunktúra-felvételek, 2014. április, N=2559

A gazdasági ágazatok közül az építőipari és a kereskedelmi cégek növelték az átlagosnál nagyobb arányban beruházásaikat. Az idegenforgalom, a szállítás és az egyéb szolgáltatásokat végző cégek között igen alacsony volt a beruházásaikat növelők aránya. A beruházásaikat csökkentő cégek aránya a szállítási szektorban volt kiugróan magas (32%), ami az átlagos 14%-os arány többszöröse (5. ábra).

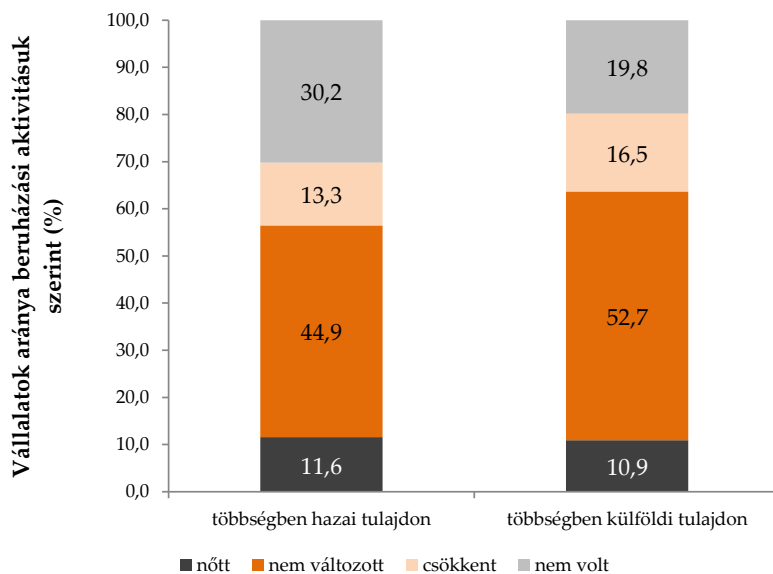
6. ábra: Az elmúlt 6 hónap beruházási aktivitása exporthányad szerint

Forrás: GVI féléves és negyedéves konjunktúra-felvételek, 2014. április, N=2461

Az árbevételüknek több, mint 50%-át exportból szerző cégeknek 18,5 %-a tudta növelni beruházásait. Ez kétszer akkora arány, mint amit az alacsonyabb mértékben exportáló cégek között tapasztalunk (9%). Emellett azonban a nagyobb exporthányaddal rendelkező cégek között azoknak is magasabb az aránya, amelyek beruházási aktivitása csökkent az utóbbi 6 hónapban: 18% szemben a keveset exportáló cégek 13%-ával. A nem exportáló cégek között azért alacsonyabb mind a növekvő mind a csökkenő beruházási aktivitással rendelkező cégek aránya, mert sokkal nagyobb részük (30%) nem költ egyáltalán beruházásra annál, mint az erősebben exportáló cégek (18%) (6. ábra).

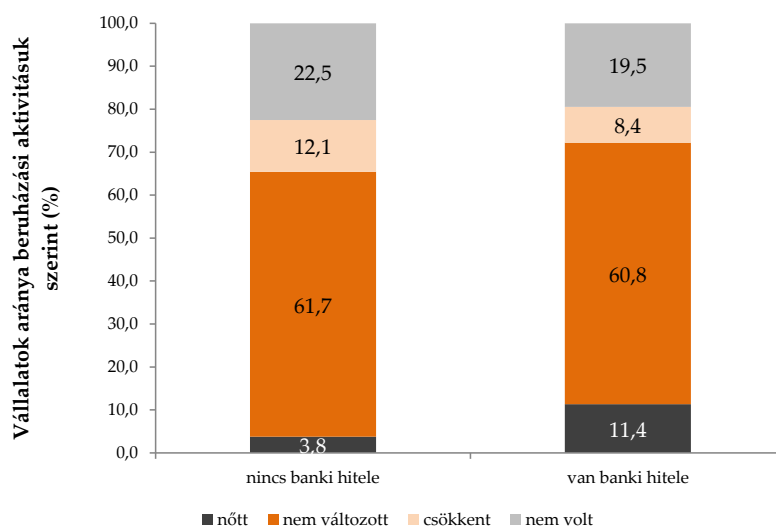
7. ábra: Az elmúlt 6 hónap beruházási aktivitása külföldi tulajdonrésztől szerinti

Forrás: GVI féléves és negyedéves konjunktúra-felvételek, 2014. április, N=2475

Külföldi tulajdonhányad szempontjából vizsgálva az elmúlt 6 hónap beruházási aktivitását a legszembevetőbb különbség az, hogy a többségében hazai tulajdonban lévő cégek között jóval többen vannak (30%), amelyeknek egyáltalán nem volt beruházása, mint a többségében külföldi tulajdonban lévő vállalatok között (20%). A főként magyar tulajdonban lévő cégek között kicsit magasabb azoknak az aránya, amelyeknek növekedtek a beruházásai (12%), és alacsonyabb azoké, amelyeknek csökkentek (13%) – ugyanezek az arányok a többségében külföldi tulajdonban lévő vállalatoknál 11% és 16,5%. A külföldi tulajdonú vállalatok között többen vannak olyanok, amelyeknek nem változott a beruházásaik volumene. (7. ábra)

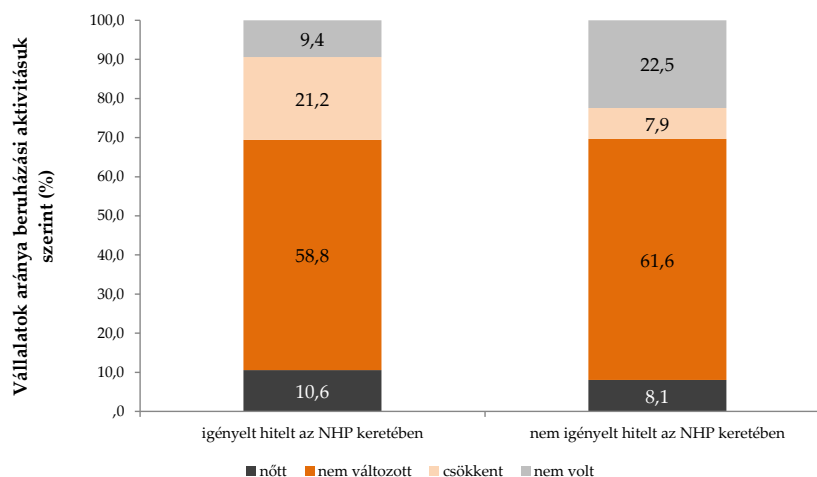
8. ábra: Az elmúlt 6 hónap beruházási aktivitása hitellel rendelkezés szerint

Forrás: GVI negyedéves konjunktúra-felvétel, 2014. április, N =610

A vállalatok hitelfelvételi viselkedését egy kisebb mintán, a negyedéves konjunktúra-vizsgálat válaszadóinak adatain vizsgáltuk. A hitellel rendelkező cégek 11%-a növelte beruházásait, amely bár alacsony arány, de jóval magasabb, mint amit a hitellel nem rendelkező cégeknél látunk (4%). A hitellel rendelkezők kisebb részének (8%) csökkentek a beruházásai, mint azoknak, amelyeknek nincs banki hitele (12,5%). (8. ábra).

9. ábra: Az elmúlt 6 hónap beruházási aktivitása aszerint, hogy a cég igényelt-e hitelt az NHP keretében

Forrás: GVI negyedéves konjunktúra-felvétel, 2014. április, N =606

Az MNB Növekedési Hitelprogramjának keretében hitelt igénylő cégek körében a beruházásaikat növelő cégek aránya 11%, amely magasabb, mint a hitelt nem igénylők között (8%). Azonban a csökkenő beruházási aktivitású cégek aránya is magasabb az NHP keretében hitelt igénylők között – 21% szemben 8%-kal. Az NHP hitellel rendelkezők körében 9%

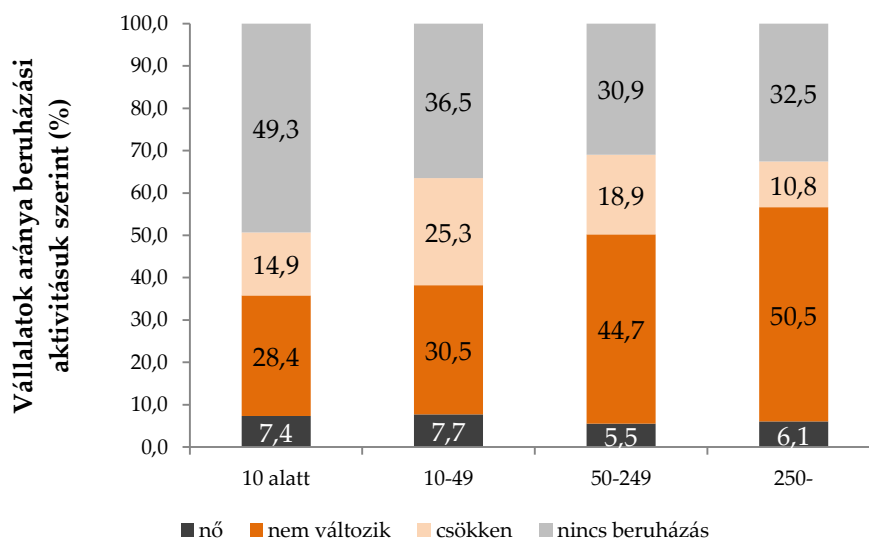
azoknak a cégeknek az aránya, amelyeknek nem volt beruházása – ez jóval alacsonyabb, mint a többi cégnél (22,5%). (9. ábra). Az elmúlt hat hónap beruházási aktivitása és az NHP-ban való részvétel között a kapcsolat gyenge (Cramer féle $V=0,182$), vagyis az NHP-ban való részvétel nem javította érdemlegesen a cégek beruházási aktivitását. (Azon cégek, amelyek beruházási aktivitása nőtt, hasonló valószínűségben vettek részt vagy maradtak ki ebből a programból).

Összefoglalva tehát elmondhatjuk, hogy a dél-dunántúli, az építőipari és a kereskedelmi szektorban tevékenykedő, inkább exportra szállító, a hitellel rendelkező és az NHP-ban részt vevő vállalatok tudták inkább növelni beruházásaikat az elmúlt hat hónapban.

1.2 A beruházásokkal kapcsolatos tervek a vállalatok csoportjaiban

A következőkben azt elemezzük, hogy a gazdaság különböző szegmenseiben tevékenykedő cégek vezetői szerint cégük beruházási aktivitása hogyan fog változni a következő hat hónapban az előző év azonos időszakához képest.

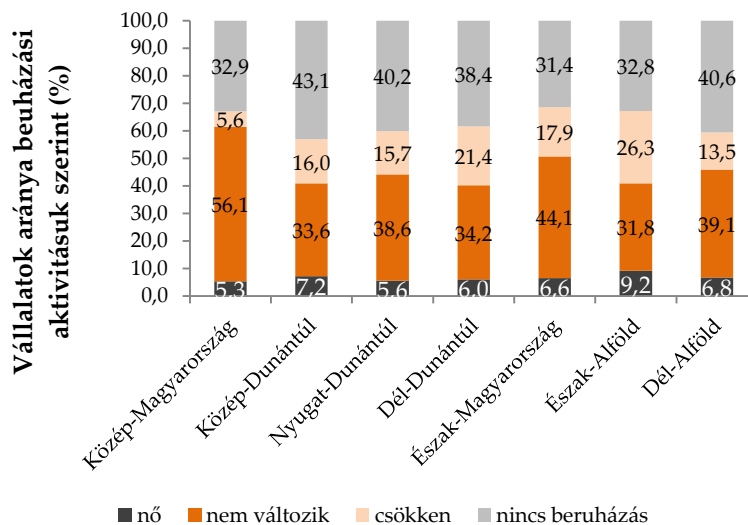
10. ábra: A következő 6 hónapra tervezett beruházási aktivitás a foglalkoztatottak száma szerint

Forrás: GVI féléves és negyedéves konjunktúra-felvételek, 2014. április, N=2524

A beruházási aktivitás növekedése a 50 főnél kevesebb főt foglalkoztató cégeknél inkább várható, mint az ennél nagyobb vállalatoknál. Ugyanakkor itt is megfigyelhető, hogy amelyik kategóriában magasabb a növekedésre számítók aránya, ugyanott magas a csökkenésre számítók aránya is. (10. ábra)

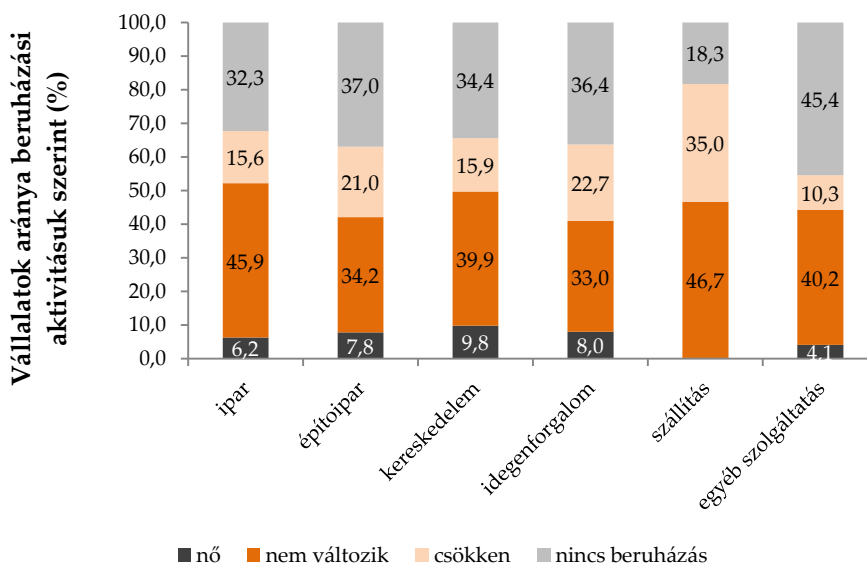
11. ábra: A következő 6 hónapra tervezett beruházási aktivitás régiók szerint

Forrás: GVI féléves és negyedéves konjunktúra-felvételek, 2014. április, N =2547

Míg az elmúlt 6 hónapot tekintve a Dél-Dunántúlon volt a legtöbb olyan cég, amely növelte beruházási aktivitását, a jövőbeli várakozásokat tekintve ez a régió az egyik legpesszimistábbnak tekinthető: a vállalatok 18%-a vár csökkenést, ennél az aránynál csak az észak-alföldi magasabb (26%), ahol azonban a növekedést várók aránya is kiemelkedő (9%). A közép-magyarországi régióban tevékenykedő cégek között vannak a legtöbben, amelyek stagnálásra számítanak (56%). (11. ábra).

12. ábra: A következő 6 hónapra tervezett beruházási aktivitás iparáganként

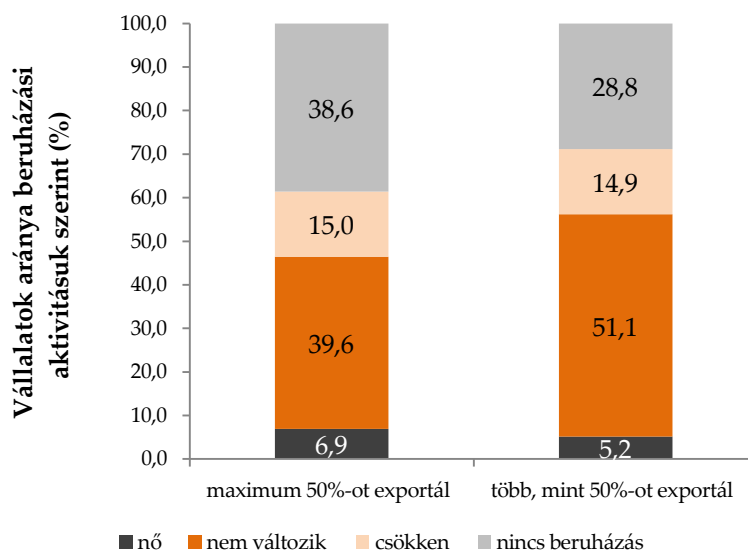

Forrás: GVI féléves és negyedéves konjunktúra-felvételek, 2014. április, N =2546

A legtöbb iparágban 5% feletti a növekedést várók aránya, a legmagasabb a kereskedelmi szektorban (10%). Az egyéb szolgáltatások és a szállítás területén tevékenykedő cégek közül igen kevesen számítanak növekvő beruházási aktivitásra: 4% illetve 0%. A szállítással

foglalkozók körében még negatívabbá teszi a képet, hogy itt a legmagasabb azoknak a vállalatoknak az aránya, amelyek csökkenésre számítanak (35%). (12. ábra)

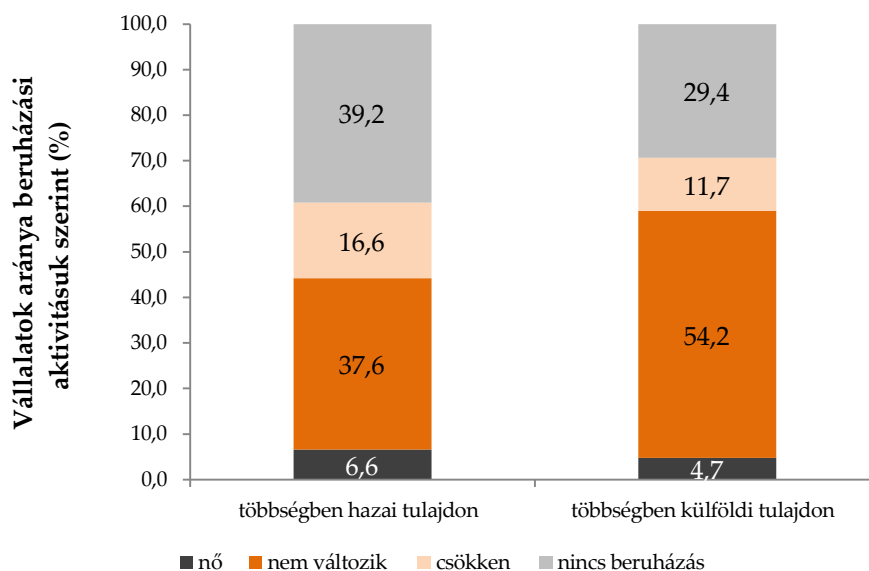
13. ábra: A következő 6 hónapra tervezett beruházási aktivitás exporthányad szerint

Forrás: GVI féléves és negyedéves konjunktúra-felvételek, 2014. április, N =2447

Mind a magasabb, mind az alacsonyabb arányban exportáló cégek között körülbelül a cégek 15%-a várhatóan csökkenteni beruházási volumenét. Leginkább a kisebb mértékben exportáló cégek tervezik a beruházások növelését (7%).(13. ábra)

14. ábra: A következő 6 hónapra tervezett beruházási aktivitás külföldi tulajdonhányad szerint

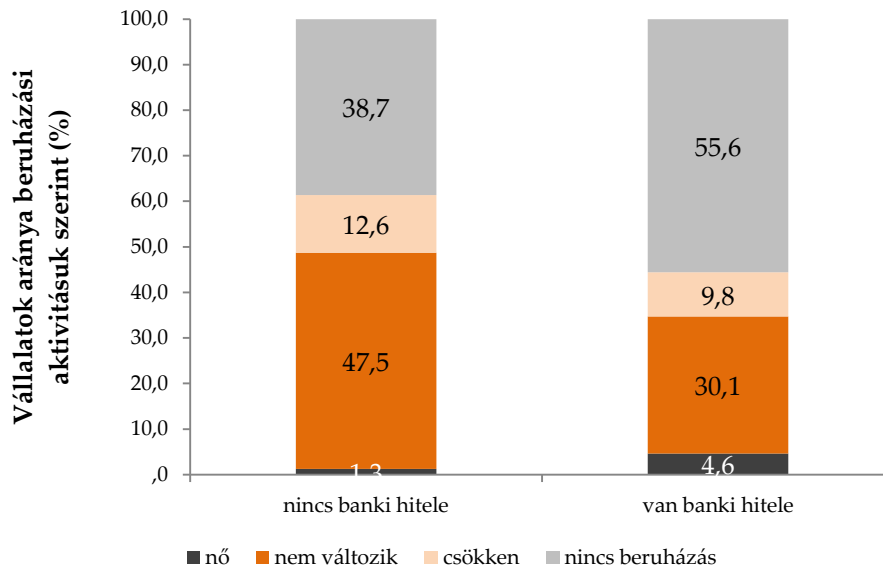

Forrás: GVI féléves és negyedéves konjunktúra-felvételek, 2014. április, N =2456

A többségében hazai tulajdonú cégeknél nagyobb arányú a beruházásokat növelők (7%), de a csökkenést tervezők aránya is (17%), mint a külföldi tulajdontöbbséggel rendelkező cégeknél,

ahol ezek az arányok rendre 5% illetve 12%. A többségében külföldi tulajdonú cégeknél jellemzően nem változik a beruházási aktivitás (54%). (14. ábra).

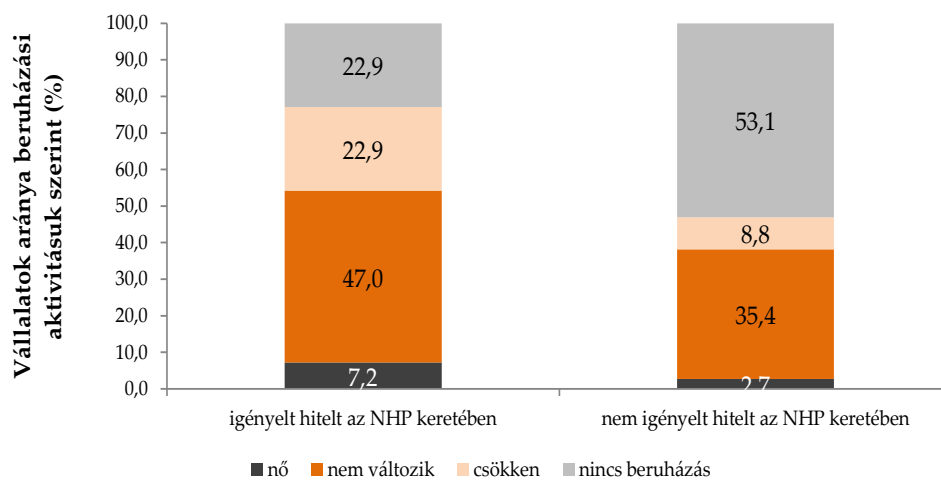
15. ábra: A következő 6 hónapra tervezett beruházási aktivitás hitellel rendelkezés szerint

Forrás: GVI negyedéves konjunktúra-felvétel, 2014. április, N =607

A legszembevetőbb különbséget a hitellel rendelkező és nem rendelkező cégek között láthatjuk. Az előbbieket több, mint fele (56%) egyáltalán nem tervez beruházást a következő fél évben, míg a hitellel nem rendelkező vállalatoknak kisebb része gondolja ugyanezt (39%). A hitellel rendelkezők között viszont valamivel nagyobb a növekedést várók aránya (5% az 1,3%-kal szemben), és valamivel kisebb a csökkenésre számítóké (10% a 13%-kal szemben). (15. ábra).

16. ábra: a következő 6 hónapra tervezett beruházási aktivitás aszerint, hogy a cég igényelt-e hitelt az NHP keretében

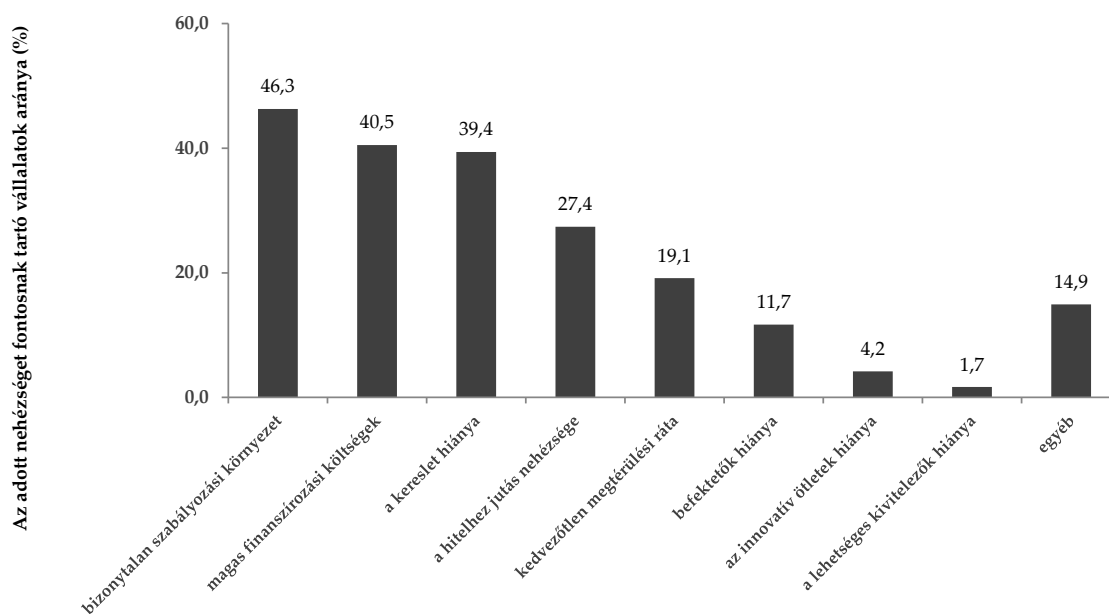
Forrás: GVI negyedéves konjunktúra-felvétel, 2014. április, N =606

Azoknak a vállalatoknak, amelyek nem igényeltek hitelt az NHP keretében, több, mint fele (53%) nem tervez egyáltalán beruházást, míg a hitelt felvevők körében ez az arány jóval alacsonyabb, de még így is 23%. Az NHP-ban résztvevő cégek vezetőinek 7%-a vár növekedést cégének beruházási aktivitásában, mely magasabb arány, mint a programban nem résztvevő cégeknél (3%). Ugyanakkor az NHP keretében hitelt igénylők között azok aránya is magasabb, akik csökkenést várnak (23% a 9%-kal szemben) (16. ábra). Az összefüggés a következő hat hónapra tervezett beruházási aktivitás és az NHP-ban való részvétel között erősebb (Cramer féle $V=0,236$), mint amit az elmúlt hat hónap beruházásainál láttunk (lásd 9. ábra), tehát a jövőbeli beruházási terveket inkább ösztönzi az NHP, mint az elmúlt időszakra vonatkozókat.

1.3 A beruházás nehézségei

A vállalati adatfelvétel során azt is megkérdeztük a cégvezetőktől, hogy véleményük szerint milyen nehézségekkel szembesülnek Magyarországon a beruházni kívánó cégek. A cégvezetők a felsorolt problémák közül legfeljebb hármat jelölhettek meg.

17. ábra: Milyen nehézségekkel szembesülnek Magyarországon a beruházni kívánó cégek?

Forrás: GVI féléves és negyedéves konjunktúra-felvételek, 2014. április, N =2061

A 17. ábrán látszik, hogy a vállalatvezetők ma Magyarországon a beruházások korlátaiként a legsúlyosabb problémának a bizonytalan szabályozási környezetet látják: ezt csaknem a válaszadók fele említette meg (46%). Sokan tartják problémának a magas finanszírozási költségeket (40,5%), a kereslet hiányát (39%) és a hitelhez jutás nehézségét (27%) is. A cégeknek kevesebb, mint ötöde tartja nehézségnek a kedvezőtlen megtérülési rátát (19%) és a befektetők hiányát (12%). Kevesen vannak azok a vállalatok is, amelyek az innovatív ötletek hiányát vagy a lehetséges kivitelezők hiányát érzik problémának (4% illetve 1,7%). Egyéb nehézségekről számolt be a cégek 15%-a. Az egyéb választ adók közül többen említették a következő problémákat: bonyolult adminisztráció, a bürokrácia rugalmatlansága, rossz vagy bizonytalan gazdasági környezet, magas adó- és járulékkerhek, bizonytalan politikai és jogi környezetet, a pályázatok körül jelen lévő korrupció és a korrupció magas általános szintje, a kormány tevékenysége, illetve a képzett munkaerő hiánya.

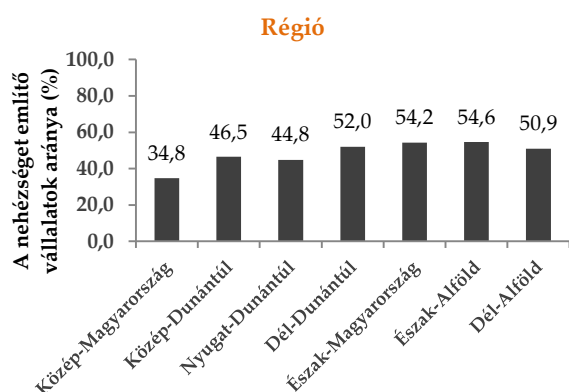
A következőkben azt vizsgáljuk meg, hogy a leggyakrabban említett nehézségek (bizonytalan szabályozási környezet, magas finanszírozási költségek, a kereslet hiánya, a hitelhez jutás nehézsége) érzékelése mennyire tér el a magyar vállalatok egyes csoportjaiban. A korábbiakhoz hasonlóan létszám, régió, exporthányad, szektor és külföldi tulajdonhányad

szerint elemezzük a cégeket. Ezen kívül a beruházási aktivitás (az elmúlt és a következő 6 hónapban) kapcsolatát is megvizsgáljuk azzal, hogy milyen nehézségeket látnak a vállalatok.

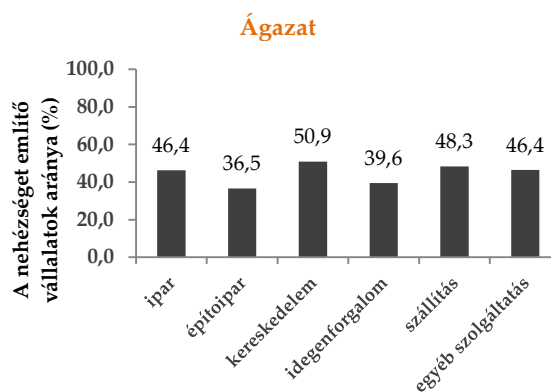
1.3.1. Milyen cégek tartják nehézségnek a bizonytalan szabályozási környezetet?

A leggyakoribb problémát, a bizonytalan szabályozási környezetet a különböző jellegű cégek között más-más arányban említik.

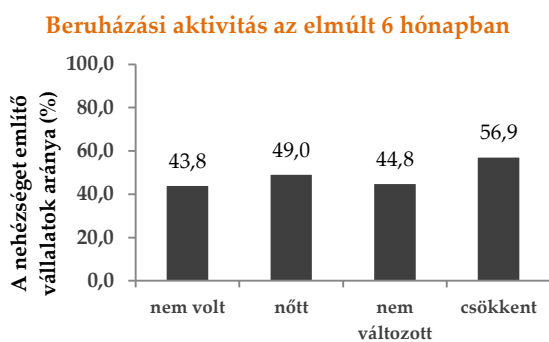
18. ábra: A bizonytalan szabályozási környezetet nehézségként említő cégek aránya, régió, ágazat, külföldi tulajdonhányad és beruházási aktivitás szerint

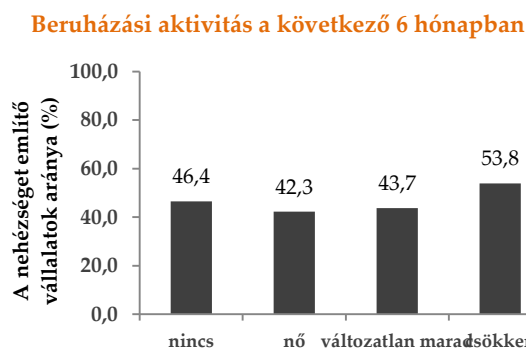
Forrás: GVI féléves és negyedéves konjunktúra-felvételek, 2014. április, N=2060

Forrás: GVI féléves és negyedéves konjunktúra-felvételek, 2014. április, N=2056

Forrás: GVI féléves és negyedéves konjunktúra-felvételek, 2014. április, N=2019

Forrás: GVI féléves és negyedéves konjunktúra-felvételek, 2014. április, N=2005

A bizonytalan szabályozási környezetet a közép-magyarországi régióban tartják a legkevesebben nehézségnek, a cégek 35%-a gondolja így. A keleti régiókban lévő cégek inkább szembesülnek ezzel a problémával, főként Észak-Magyarországon és az Észak-Alföldön (54% illetve 55%). A különbségek mögött a cégeknek olyan jellemzői húzódnak meg, amelyek összefüggenek a regionális hatásokkal.

Ugyanezt a problémát leginkább a kereskedelmi szektorban működő cégek jelzik, itt a cégek 51%-a említette ezt. Legkevésbé az építőipari és az idegenforgalomi cégek körében

fogalmazódik meg, hogy a bizonytalan szabályozási környezet fogja vissza a beruházási aktivitást (36,5% és 40%).

Az elmúlt 6 hónapban csökkenő beruházási aktivitást mutató cégek között találjuk a legtöbb olyat, amely nehézségnek tartja a bizonytalan beruházási környezetet (57%). Ugyanez az arány 49% azoknál a cégeknél, amelyeknek növekedtek a beruházásai, és 44% azoknál, amelyeknek nem voltak beruházásai.

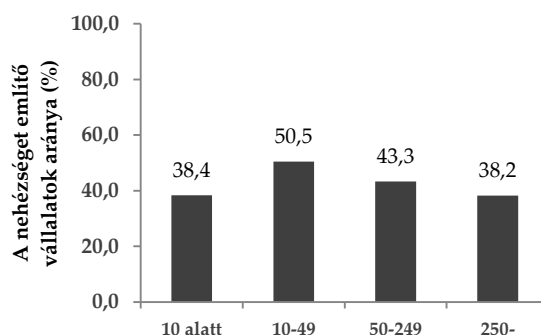
A jövőbeli beruházásoknál hasonló a kép olyan szempontból, hogy azok a cégvezetők látják a leginkább problémásnak a szabályozási környezetet, amelyek csökkenő beruházási aktivitásra számítanak. Ezek szerint a versenyszektorban a beruházások stagnálása és gyenge emelkedése, és a jövőbeni gyenge beruházási aktivitás mögött a bizonytalan intézményi és szabályozási környezet hatása is meghúzódik. A növekvő beruházási aktivitásra számítókat tartják a legkevésbé nehézségnek a bonyolult szabályozási környezetet (42%). (18. ábra)

A többi vizsgált változó (létszám, exporthányad, külföldi tulajdonhányad) mentén nem különbözik szignifikánsan a cégvezetők véleménye.

1.3.2. Milyen cégek tartják nehézségnek a magas finanszírozási költségeket?

A magas finanszírozási költségeket a vállalatok 40,5%-a tartja nehézségnek. Ez az arány nagyjából ugyanekkora függetlenül a régiótól, külföldi tulajdonhányadtól, szektortól, exporthányadtól és beruházási aktivitástól is. A különböző létszámú vállalatok azonban különböznek ebből a szempontból. Leginkább a viszonylag kicsi, 10-49 fős vállalatok tartják nehézségnek a magas finanszírozási költségeket (51%-uk említette ezt problémaként), a közepes, 50-249 foglalkoztatottal rendelkező cégek között ez ritkább (43%). Még alacsonyabb a legnagyobb, illetve a legkisebb cégek között azoknak az aránya, amelyek említették ezt (38% mindkét csoportban). (19. ábra)

19. ábra: A magas finanszírozási költségeket nehézségként említő cégek aránya, foglalkoztatotti létszám szerint

Forrás: GVI féléves és negyedéves konjunktúra-felvételek, 2014. április, N =2026

1.3.3. Milyen cégek tartják nehézségnek a kereslet hiányát?

A 20. ábrán látható, hogy minél nagyobb egy cég, annál kevésbé valószínű, hogy problémának tartja a kereslet hiányát: a 10 fő alatti cégek 52%-a, míg a 250 főnél több főt foglalkoztatónak csak 33%-a említette ezt. Azaz a beruházási aktivitás leginkább a kis cégeknél alacsony a kereslet gyengesége miatt.

Közép- és Észak-Magyarországon viszonylag kevesen tartják a beruházásokat akadályozó tényezőnek a kereslet hiányát: a vállalatok 29% illetve 29%-a. A Dunántúlon és az Alföldön már több cég érzékeli ezt problémaként, a dél-alföldi régióban a legmagasabb az arányuk (53%).

Az alacsony arányban exportáló cégek jóval nagyobb része, 42%-a említette nehézségként a kereslet hiányát, mint a nagy arányban exportálóké (29,5%). Ezek szerint az inkább belföldre termelőknél indokolja az alacsony és csökkenő beruházási aktivitást a kereslethiány.

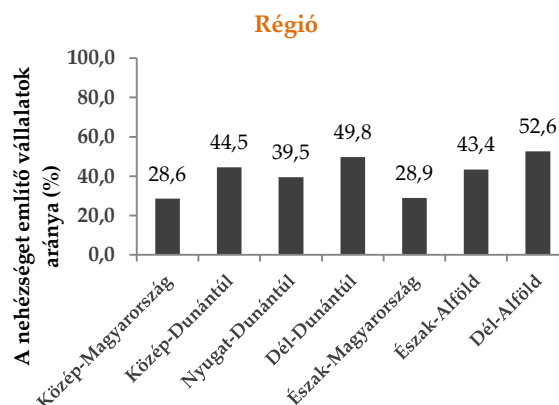
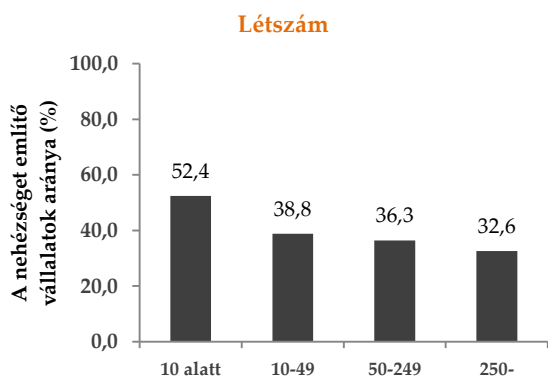
Ha ágazat szerint vizsgáljuk a cégeket, a legszembetűnőbb, hogy a szállítás területén tevékenykedő cégeknek csak 15%-a említette a kereslet hiányát mint problémát. A többi szektorban 36% és 47% között mozog az ezt említők aránya, a legmagasabb a kereskedelmi cégeknél (47%).

Azok a cégek, ahol a külföldi tulajdonrész meghaladja az 50%-ot, kisebb valószínűséggel tartják nehézségnek a kereslet hiányát, mint a többségében hazai tulajdonban lévő cégek (33% illetve 42%).

Leginkább azok a cégek érzékelik a kereslet hiányát beruházást nehezítő tényezőként, amelyeknek az utóbbi 6 hónapban növekedtek a beruházásai (49%). Ezzel szemben a csökkenő beruházási aktivitást mutató cégeknek csak 31%-a találja ezt problémának. Azok a cégek, melyeknek egyáltalán nem volt beruházása szintén erőteljesen érzékelik a problémát (47%-uk). Ez arra mutat, hogy a beruházási aktivitás növekedésének egyik effektív gátja a kereslet hiánya.

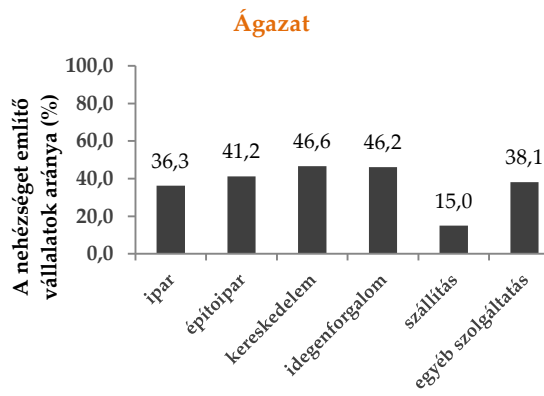
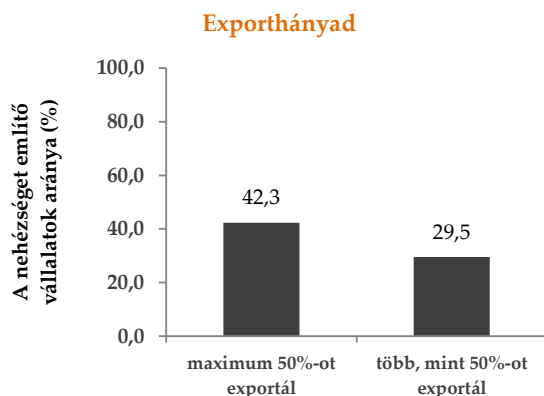
A következő 6 hónap beruházásai terén stagnálásra számítók tartják a legkevésbé problémásnak a kereslet hiányát (33%). A növekedésre vagy csökkenésre számítók 40%-a, a beruházást nem tervezőknek 47%-a szerint probléma a kereslet hiánya.

20. ábra: A kereslet hiányát nehézségként említő cégek aránya létszám, régió, exporthányad, ágazat, külföldi tulajdonhányad és beruházási aktivitás szerint

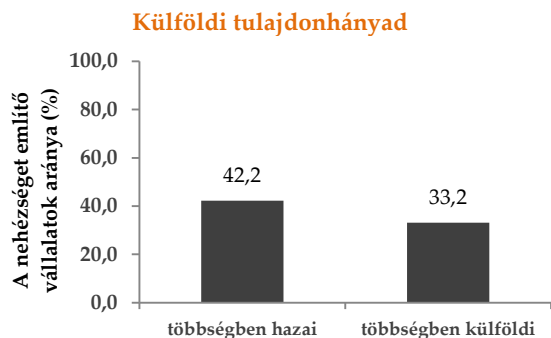
Forrás: GVI féléves és negyedéves konjunktúra-felvételek, 2014. április, N =2025

Forrás: GVI féléves és negyedéves konjunktúra-felvételek, 2014. április, N =2061

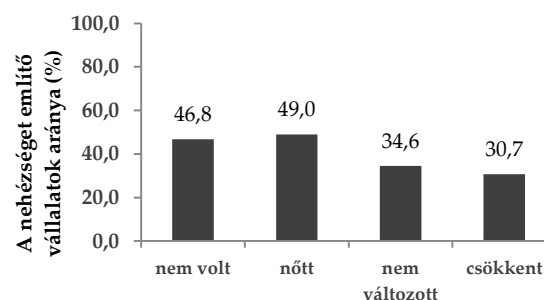

Forrás: GVI féléves és negyedéves konjunktúra-felvételek, 2014. április, N =1947

Forrás: GVI féléves és negyedéves konjunktúra-felvételek, 2014. április, N =2055

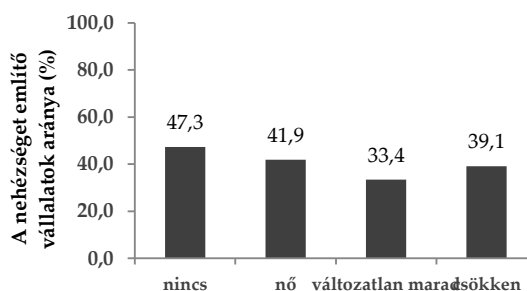
Beruházási aktivitás az elmúlt 6 hónapban

Forrás: GVI féléves és negyedéves konjunktúra-felvételek, 2014. április, N =1969

Forrás: GVI féléves és negyedéves konjunktúra-felvételek, 2014. április, N =2019

Beruházási aktivitás a következő 6 hónapban

Forrás: GVI féléves és negyedéves konjunktúra-felvételek, 2014. április, N =2005

1.3.4. Milyen cégek tartják nehézségnek hitelhez jutást?

A negyedik leggyakrabban említett probléma a hitelhez jutás nehézsége volt. Ez a tényező abból a szempontból is fontos lehet, hogy az MNB Növekedési Hitelprogramja leginkább azoknak a cégeknek nyújthat lehetőséget arra, hogy kedvező keresleti és egyéb feltételek mellett növelhessék beruházásaikat, amelyek nehézségnek érzik a hitelhez jutást.

A 21. ábrán láthatjuk, hogy a legnagyobb és a legkisebb cégek között találjuk a legkevesebb olyat, amely problémának érzi a hitelfelvételt, 25% illetve 27%-uk említette meg ezt. A 10-49 főt foglalkoztató vállalatok között vannak a legnagyobb arányban (34%), amelyek szerint nehéz hitelhez jutni. Az NHP tehát e cégeknek segíthet leginkább.

A szállítás és az építőipar szektorában tevékenykedő cégek szembesülnek leginkább a hitelfelvétel nehézségeivel: 40 illetve 36%-uk említette meg, míg a többi ágazatban 25% körüli ez az arány.

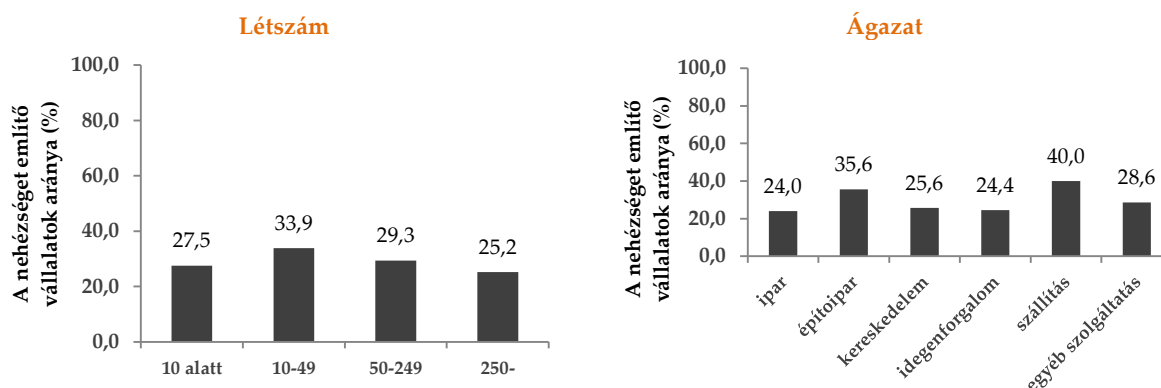
A többségében külföldi tulajdonban lévő vállalatok sokkal kisebb része (14%-a) említette nehézségként a hitelhez jutást, mint a többségében magyar tulajdonban lévő vállalatok, ahol ez az arány 33%.

Kisebb különbségeket látunk, ha az elmúlt időszak beruházási aktivitása szerint vizsgáljuk a cégeket. Azoknak a cégeknek, amelyeknek nem változott a beruházási aktivitása, 24%-a tartja nehézségnek a hitelhez jutást. Ugyanez az arány a beruházásait növelő vagy csökkentő, illetve az egyáltalán nem beruházó cégek között is 30% körüli.

A jövőbeli beruházásokat tekintve nagyjából ugyanezt látjuk: a stagnálásra számítók tartják a legkevésbé nehézségnek a hitelfelvételt.

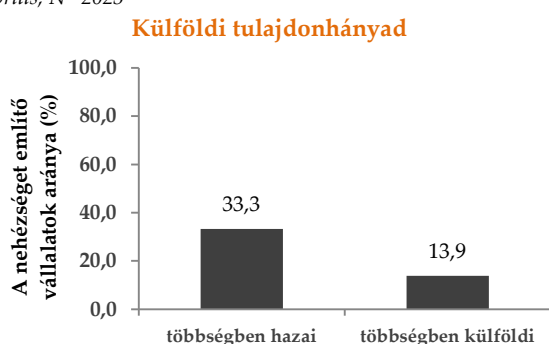
Régió és exporthányad mentén nem különböznek szignifikánsan a cégek ebben a kérdésben.

21. ábra: A hitelhez jutást nehézségként említő cégek aránya létszám, ágazat, külföldi tulajdonhányad és beruházási aktivitás szerint

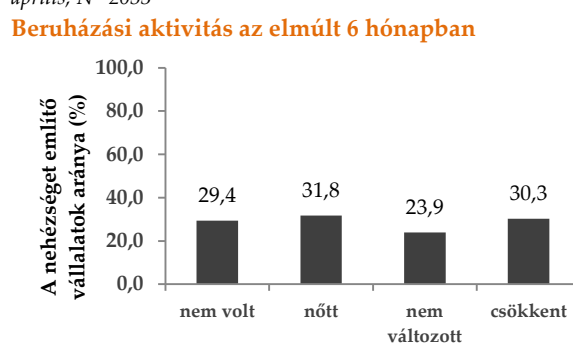

Forrás: GVI féléves és negyedéves konjunktúra-felvételek, 2014. április, N=2025

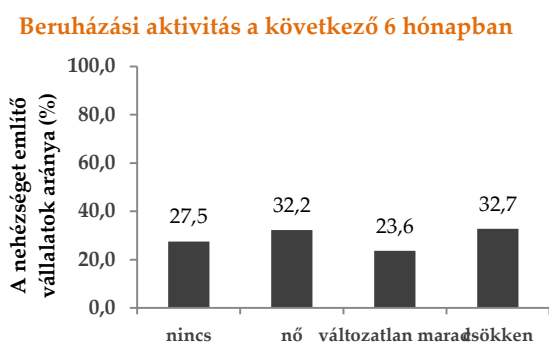
Forrás: GVI féléves és negyedéves konjunktúra-felvételek, 2014. április, N=2053

Forrás: GVI féléves és negyedéves konjunktúra-felvételek, 2014. április, N=1967

Forrás: GVI féléves és negyedéves konjunktúra-felvételek, 2014. április, N=2020

Forrás: GVI féléves és negyedéves konjunktúra-felvételek, 2014. április, N=2005

1.3.5. A beruházást akadályozó tényezők és az NHP

A vállalatvezetők által megfogalmazott, a beruházási aktivitást akadályozó tényezőket három csoportba sorolhatjuk:

- Egyrészt a hitel felvétel feltételeivel és költségeivel kapcsolatosak (PPIAC), mint „hitelhez jutás nehézségei”; „magas finanszírozási költségek”
- Másrészt az intézményi és szabályozás környezettel kapcsolatos tényezők (BIZONY), mint a „bizonytalan szabályozási környezet”
- Harmadrészt a piaci folyamatokkal, a cégek termékei iránti kereslettel és a cégek versenyképességével összefüggő tényezők (KERES), mint a „befektetők hiánya”, „kereslet hiánya”; „lehetséges kivitelezők hiánya”; „innovatív ötletek hiánya”.

Az MNB Növekedési Hitelprogramja leginkább azokat a cégeket segítheti, amelyek vezetői kifejezetten a hitelfelvétel feltételeivel és költségeivel kapcsolatos hatásokat emelték ki, mint olyan tényezőket, amelyek akadályozzák a céget a beruházási aktivitás növelésében és nem említik ebben más tényezők hatásait. Ezért a bizonytalan szabályozási környezetet – mint leggyakrabban felmerülő problémát – összevettük a másik két tényezőcsoport említésével, így megtudhatjuk, hogy a cégek mekkora részénél vetődik fel csak az egyik, illetve mindkét, illetve mindhárom probléma.

Az 1. táblázatban először a banki szektorban érvényesülő gátak (PPIAC) és a bizonytalan szabályozási környezetből fakadó hatások említését vetjük össze. A cégek között 28,6%-ot találunk, amelyek számára csak a hitelfelvétel feltételei a magas kamatok jelentenek problémát hitelhez jutás jelent problémát, és a bizonytalan szabályozási környezet nem - a hitelprogram valószínűleg ezeket a vállalatokat segíti ahhoz, hogy növelni tudják beruházásaikat. Azokat a cégeket, amelyek csak a bizonytalan szabályozási környezetet tartják a beruházást akadályozó tényezőnek (19,9%), illetve azokat, amelyek mind a hitelfelvételt, mind a bizonytalan szabályozási környezetet nehézségnek tartják (26,4%) az NHP önmagában nem, illetve csak korlátozottan ösztönözheti beruházásra.

1. táblázat – A vállalatvezetők megoszlása aszerint, hogy az adott nehézséget említik-e

		bizonytalan szabályozási környezetet, mint nehézséget (BIZONY)			
		nem említi	említi	Összesen	
hitelhez jutást, magas kamatok, mint nehézséget (PPIAC)	nem említi	esetek száma	517	411	928
		az összes eset százalékában	25,1%	19,9%	45,0%
	említi	esetek száma	590	544	1134
		az összes eset százalékában	28,6%	26,4%	55,0%
	Összesen	esetek száma	1107	955	2062
		az összes eset százalékában	53,7%	46,3%	100,0%

Forrás: GVI féléves és negyedéves konjunktúra-felvételek, 2014. április

A két tényezőcsoport említése között nincs szignifikáns összefüggés ($\phi = 0,037$), ami arra utal, hogy egymástól független tényezőcsoportokról van szó – legalábbis a vállalatvezetők percepciója erről tudósít. Ha tehát elfogadjuk azt, hogy a válaszadó mintegy 2062 vállalatvezető (545-en nem válaszoltak a fenti kérdésekre) valóságghűen értékeli a cég beruházási aktivitására ható tényezőket, akkor azt kell mondanunk, hogy a hitelhez jutással összefüggő és a bizonytalan szabályozási környezetből fakadó tényezők függetlenek egymástól. Ebből pedig az következik, hogy csupán a hitelhez jutás feltételeinek javítása, a kamatköltségeknek a radikális csökkentése nem elegendő ahhoz, hogy számottevően javuljon a vállalkozások beruházási aktivitása. Ehhez szükséges a másik tényezőcsoportban is pozitív változásokat elérni: csökkenteni a szabályozási környezet bizonytalanságából fakadó beruházási kockázatokat, azaz csökkenteni a szabályozási környezet bizonytalanságát.

A harmadik tényezőre – piaci hatások, kereslet alakulása, a vállalkozások versenyképessége – a kormányzatnak, illetve a Magyar Nemzeti Banknak csak áttételes és csak nagy késleltetések mellett érvényesülő hatása lehet. A vállalatvezetői válaszok arra utalnak, hogy ezek a tényezők is tényleges hatást gyakorolnak a beruházások alakulására, a cégek beruházási aktivitására. Ha hitelhez jutással összefüggő hatások (PPIAC) említését ezekkel (KERES) vetjük össze, akkor az eredmények szerint a csak hitelpiaci hatásokkal számoló cégek aránya 27,4%, a csak keresleti hatásokkal számoló 23,7% és mindkét tényezőt fontosnak tartja a vállalatvezetők 27,6%-a. A két tényezőcsoport említése között nincs szignifikáns összefüggés ($\phi = -0,012$) – érvényesülésüket is függetlennek kell tekintenünk.

Az NHP ennek megfelelően csak korlátozott hatást tud kifejteni a beruházási aktivitásra, mivel ez utóbbi éppúgy függ a hitelhez jutás magas költségeitől, mint a piacon érvényesülő, a kereslettel és a cégek versenyképességével összefüggő hatásoktól.

2. táblázat – A vállalatvezetők megoszlása aszerint, hogy az adott nehézséget említik-e

		Piaci hatások, kereslet, versenyképesség (KERES)			
		nem említi	említi	Összesen	
hitelhez jutást, magas kamatozat, mint nehézséget (PPIAC)	nem említi	esetek száma	451	477	928
		az összes eset százalékában	21,9%	23,1%	45,0%
	említi	esetek száma	565	569	1134
		az összes eset százalékában	27,4%	27,6%	55,0%
	Összesen	esetek száma	1016	1046	2062
		az összes eset százalékában	49,3%	50,7%	100,0%

Forrás: GVI féléves és negyedéves konjunktúra-felvételek, 2014. április

Ha a három tényezőcsoport hatásait együtt nézve láthatjuk, hogy az *alacsony beruházási aktivitást a megkérdezett cégeknek csak 12%-a magyarázta a hitelhez jutás nehézségeivel és / vagy a magas kamatokkal, miközben 30,2%-uk szerint ebben a keresleti tényezők és a gazdaságpolitikai által gerjesztett hatások, valamint a szabályozási környezet bizonytalansága játszik szerepet. A cégvezetők 43%-a szerint mindkét előbbi hatás szerepet kap, míg 14,8%-uk szerint az egyik fenti tényezőnek sincs szerepe ebben.*

Mint az 21. ábrán láttuk, 10-49 főt foglalkoztató vállalatok számára a leginkább nehéz a hitelhez jutás. Ezért erre a cégcsoportra külön megvizsgáltuk a fentieket. Ebben a körben hasonló eredményeket kaptunk, mint a teljes mintánál, de magasabb azoknak a cégeknek az aránya (17,6%), amelyek a nehezen teljesíthető hitelfeltétek és magas kamatok miatt nem vehetnek fel hitelt és ezért nem beruháznak, miközben 31,2% kizárólag a bizonytalan szabályozási környezetet, 45% pedig mindkét tényezőt fontosnak tartja. A felsorolt tényezők említése között nincs számottevő statisztikai kapcsolat.

3. táblázat – A 10-49 fős vállalatok vezetőinek megoszlása aszerint, hogy az adott nehézséget említik-e

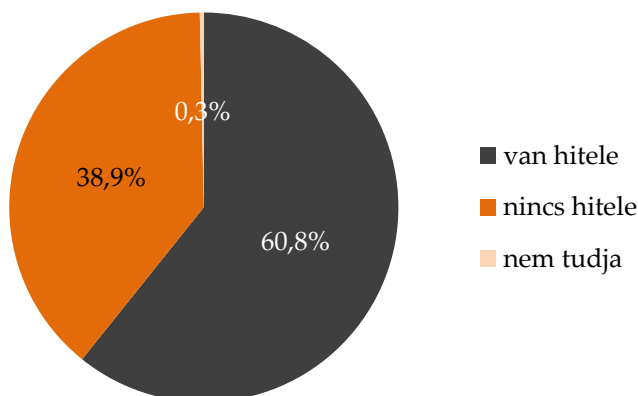
		Szabályozási környezet (BIZONY) vagy piaci hatások (KERES)		
		nem említi	említi	Összesen
nem említi	esetek száma	19	96	115
	az összes eset százalékában	6,2%	31,2%	37,5%
Hitelfeltételek, magas kamatok (PPIAC)	esetek száma	54	138	195
	az összes eset százalékában	17,6%	45,0%	62,5%
Összesen	esetek száma	73	234	307
	az összes eset százalékában	23,8%	76,2%	100,0%

Az NHP korlátozott hatását abban kereshetjük - a vállalatvezetői vélemények is alátámasztják ezt -, hogy ez sem a keresleti oldalról jövő, sem az intézményi környezet bizonytalanságából eredő negatív hatásokat nem orvosolja, nem orvosolhatja. Az NHP önmagában kevés. Csak olyan lépések lehetnek képesek a beruházási aktivitás érzékelhető növelésére, amelyek elősegítik a vállalkozások versenyképességének javulását, és így a cégek termékei iránti kereslet növekedését eredményezik, valamint csökkentik a szabályozási és intézményi környezetből fakadó bizonytalanságot és az ezzel együtt járó kockázatokat.

2. Hitelfelvétel

A GVI negyedéves konjunktúra felvételének áprilisi hullámából származó 609 fős mintáján vizsgáljuk a vállalkozások hitelfelvételi tevékenységét.¹ A válaszadó cégek 61%-a rendelkezik hitellel, 39%-uknak nincs, 2 vállalat pedig nem tudott választ adni erre a kérdésre. (22. ábra)

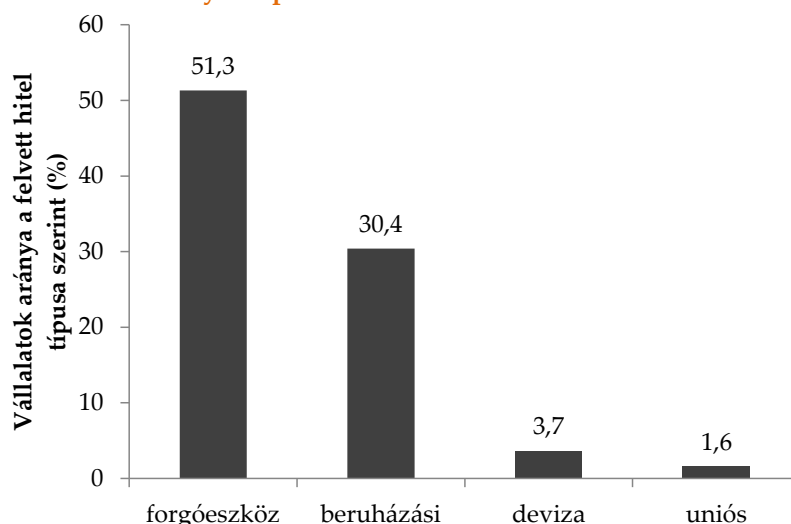
22. ábra: A vállalatok megoszlása hitelfelvétel szerint

Forrás: GVI negyedéves konjunktúra-felvétel, 2014. április, N =609

A 609 vállalat több, mint felének (51%) van forgóeszköz-hitele (ideértve az igénybevett bankszámlahitelt is), 30%-uk rendelkezik beruházási hitellel, 4%-uknak van deviza-, illetve devizaalapú kölcsön vagy pénzügyi lízing forint kölcsönrel való kiváltására fordítható hitele, és 2%-uk rendelkezik uniós támogatás önrésztét vagy előfinanszírozását fedező hitellel (23. ábra).

23. ábra: Milyen típusú hitellel rendelkeznek a vállalatok?

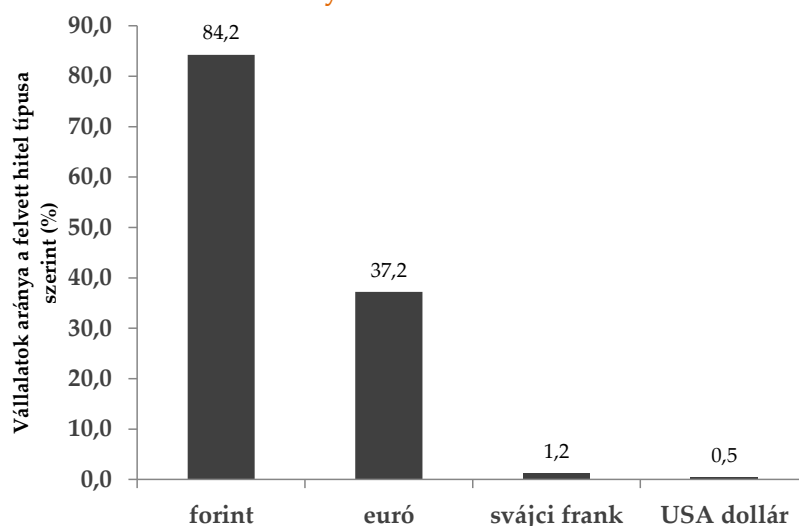
Forrás: GVI negyedéves konjunktúra-felvétel, 2014. április, N =609

¹ A negyedéves konjunktúra felvételről bővebben a bevezetésben írtunk

Azon cégek közül, amelyek rendelkeznek hitellel, a túlnyomó többségnek (84%) forinthitele van, 37%-uk vett fel hitelt euróban, 1,2%-uk svájci frankban és 0,4%-uk USA dollárban (24. ábra).

Azok a cégek, amelyek rendelkeznek devizahitellel, átlagosan hitelállományuk körülbelül felét (48%-át) tartják devizában.

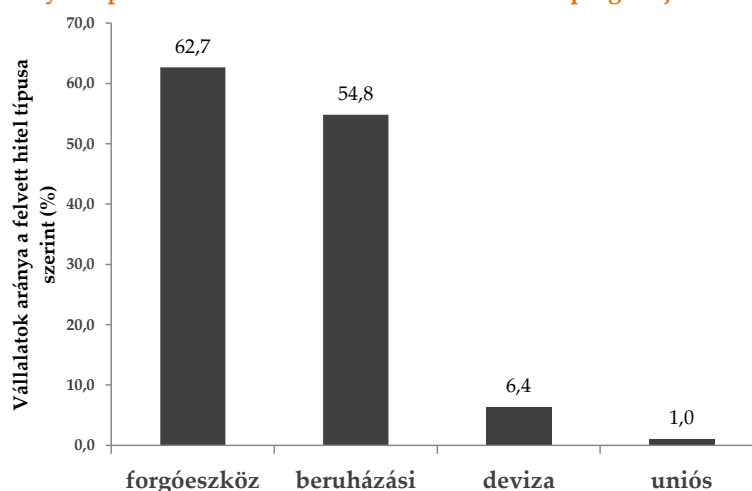
24. ábra: Milyen valutában van hitelük?

Forrás: GVI negyedéves konjunktúra-felvétel, 2014. április, N =370

A megkérdezett vállalatok 14%-a igényelt az MNB Növekedési Hitelprogramjának keretében hitelt. Az MNB hitelét felvevők 63%-a forgóeszköz, 55%-a beruházási, 6%-a deviza-, illetve deviza alapú kölcsön vagy pénzügyi lízing forint kölcsönrel való kiváltására fordítható, és 1,0%-uk uniós támogatás önrészét vagy előfinanszírozását fedező hitelt igényelt (25. ábra).

25. ábra: Milyen típusú hitele van az MNB Növekedési Hitelprogramjának keretében?

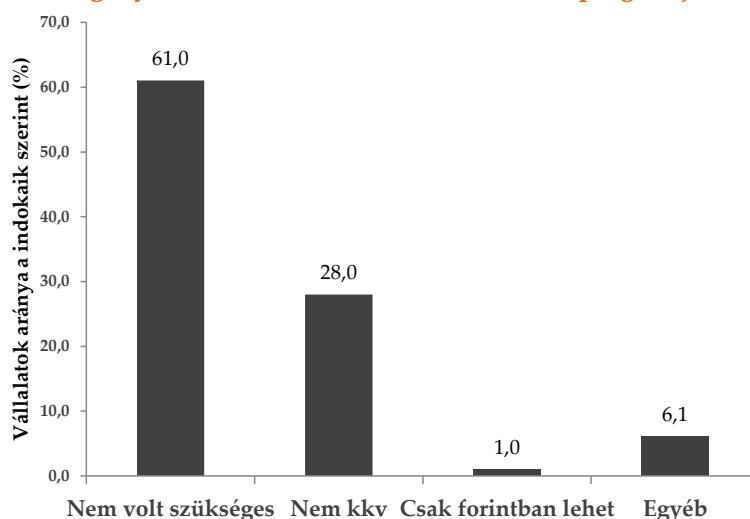
Forrás: GVI negyedéves konjunktúra-felvétel, 2014. április, N =85

A hitelprogram keretében felvett hitelek összege 1 millió forinttól 2 milliárd forintig terjedt, egy cég átlagosan 402,6 millió forintnyi hitelt vett igénybe.

Felmértük azt is, hogy azon vállalatok, amelyek nem vették igénybe a hitelt, milyen indokkal tették ezt. A legtöbb cég (61%) azért nem vett igénybe hitelt az MNB hitelprogramjának keretében, mert egyáltalán nem volt szüksége hitelre. 28%-uk azért nem vett igénybe hitelt, mert nem számít kis- és középvállalkozásnak az NHP feltételei szerint, 1%-uk azért, mert az csak forintban volt elérhető, 6,1%-uk pedig egyéb okot említett (26. ábra). Az egyéb okra hivatkozók közül többen említették, hogy nem lennének képesek visszafizetni a hitelt, illetve hogy nem feleltek meg a feltételeknek.

A viszonylag nagy, 250 főnél több foglalkoztatottal rendelkező cégek között voltak a legtöbben, amelyek az NHP feltételei szerint nem számítanak kis- és közepes vállalkozásnak, de az 50 főnél kevesebb, és a 50 és 249 közötti személyt foglalkoztató cégek között is voltak, akik erre hivatkoztak (5 illetve 12%).

26. ábra: Miért nem igényelt hitelt az MNB Növekedési Hitelprogramjának keretében?

Forrás: GVI negyedéves konjunktúra-felvétele, 2014. április, N = 521

2.1. Hitellel rendelkezés cégtípusonként

Az adatok szerint a nagyobb vállalatok nagyobb arányban rendelkeznek hitellel: az 50 fő alatti vállalatoknak 48%-a, az ennél nagyobb vállalatoknak 63%-a.

Jelentős eltéréseket láthatunk a különböző régiók között. Az Észak-Alföldön rendkívül magas a hitelt felvevő cégek aránya (94%), míg a Nyugat-Dunántúlon csupán a vállalatok 33%-ának van hitele, és a közép-magyarországi régióban is csak 45%-os ez az arány.

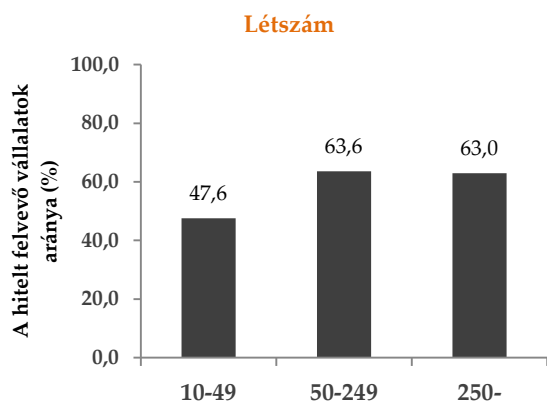
Az árbevételük kis részét exportból szerző vállalatok nagyobb része rendelkezik hitellel (63%), mint a nagyobb arányban exportálóké (54%).

A kereskedelmi szektorban a legmagasabb a hitelt felvevő vállalatok aránya (79%), míg az építőiparban és az egyéb szolgáltatások területén a legalacsonyabb (48% illetve 43%).

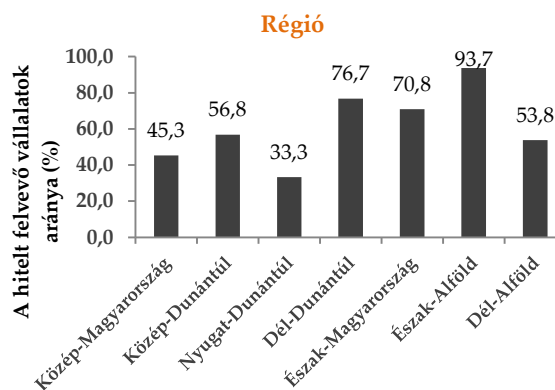
A többségében hazai tulajdonban lévő vállalatok nagyobb része rendelkezik hitellel (69%), mint a többségében külföldi tulajdonban lévő cégek (40%).

Minél jobban nőtt a beruházási aktivitása egy cégnek az elmúlt időszakban, annál valószínűbb, hogy rendelkezik valamilyen hitellel. A növekvő beruházási aktivitású vállalatok 82%-a, a csökkenő aktivitásúak 52%-a rendelkezik hitellel. (27. ábra)

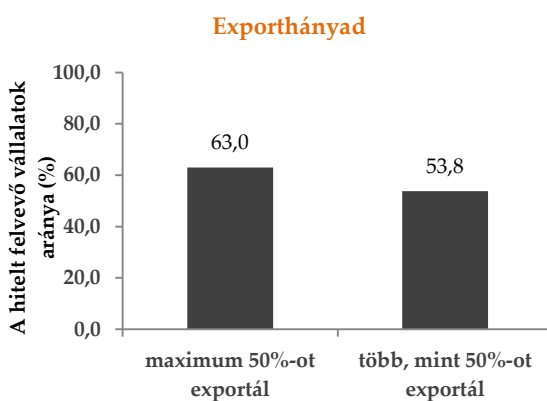
27. ábra: Banki hitellel rendelkező cégek aránya létszám, régió, exporthányad, ágazat, külföldi tulajdonhányad és beruházási aktivitás szerint

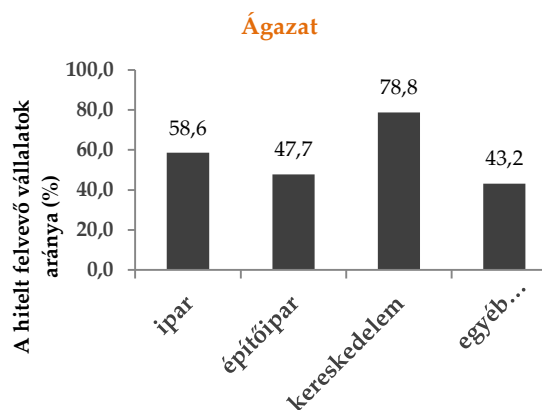
Forrás: GVI negyedéves konjunktúra-felvétel, 2014. április, N =609

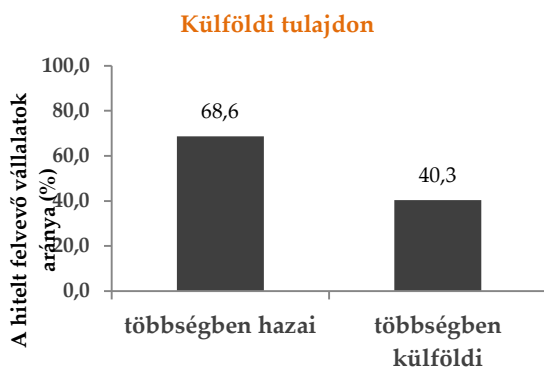
Forrás: GVI negyedéves konjunktúra-felvétel, 2014. április, N =608

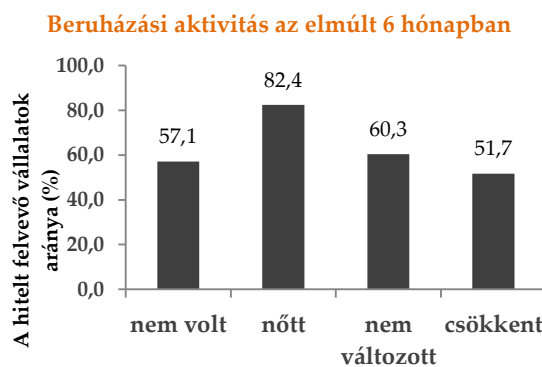
Forrás: GVI negyedéves konjunktúra-felvétel, 2014. április, N =606

Forrás: GVI negyedéves konjunktúra-felvétel, 2014. április, N =609

Forrás: GVI negyedéves konjunktúra-felvétel, 2014. április, N =597

Forrás: GVI negyedéves konjunktúra-felvétel, 2014. április, N =610

2.2. Devizahitelek cégtípusonként

A hitellel rendelkező cégek 39%-a vett fel hitelt valamilyen külföldi valutában. Az adatok azt mutatják, hogy a nagyobb cégek inkább vettek fel hitelt devizában (41%-uk tett így), mint az 50-nél kevesebb főt foglalkoztató cégek (29%).

A devizahitelek kapcsán is nagyok a regionális különbségek: a Nyugat- és Dél-Dunántúlon alacsony azon cégek aránya, amelyek rendelkeznek devizahittel (9% illetve 7%), a kelet-magyarországi régiókban viszont a cégek kb. felének van ilyen hitele – az Észak-Alföldön 44%, a Dél-Alföldön 49%, Észak-Magyarországon 56%-uknak.

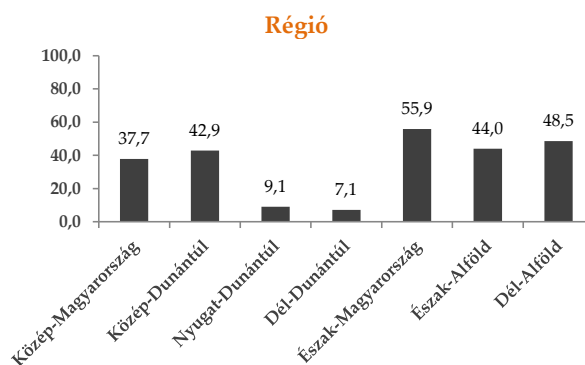
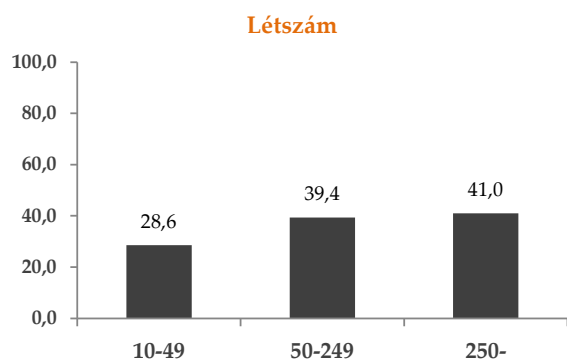
Az alacsony arányban exportáló cégekre kevésbé jellemző, hogy külföldi valutában van hitelük (32%), mint a nagy arányban exportálókra (59%).

Az ágazatonkénti különbségek nem ennyire látványosak, de elmondható, hogy az iparban tevékenykedő cégekre a legjellemzőbb, hogy van devizahitelük (45,5%), és az egyéb szolgáltatások, illetve az építőipar vállalataira a legkevésbé (28% mindkét szektor esetében).

Ennél szembeötlőbb az eltérés, ha a külföldi tulajdon aránya mentén vizsgálódunk: a főként hazai tulajdonban lévő vállalatoknak csak 29%-a, míg a többségében külföldi tulajdonban lévő cégeknek 70%-a tart devizában hitelt.

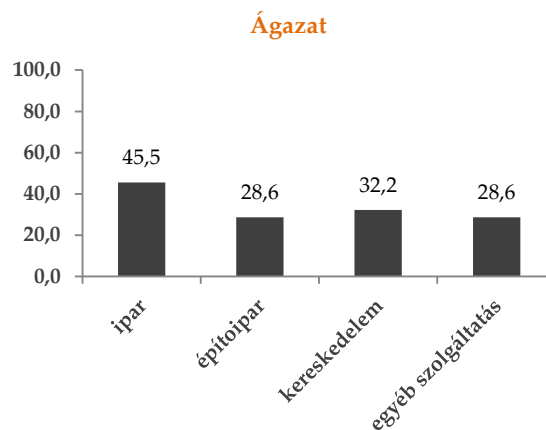
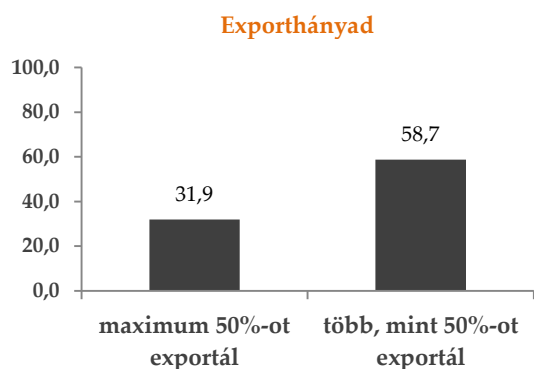
Ha a cégek beruházási aktivitását figyeljük, akkor azt tapasztaljuk, hogy azon cégek között, amelyeknek növekedett a beruházási aktivitása az elmúlt időszakban, alacsonyabb arányban találunk devizahittel rendelkezőket (26%), mint a csökkenő beruházási aktivitású cégeknél (45%). (28. ábra)

28. ábra: Devizahitellel rendelkező cégek aránya létszám, régió, exporthányad, ágazat, külföldi tulajdonhányad és beruházási aktivitás szerint

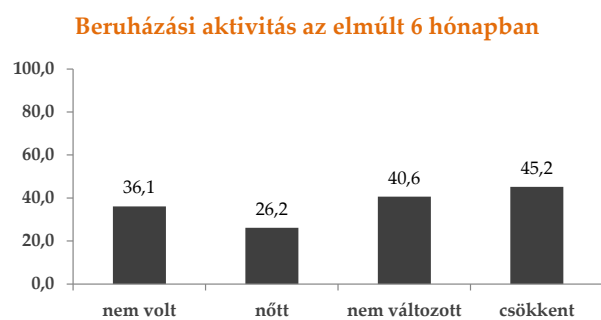
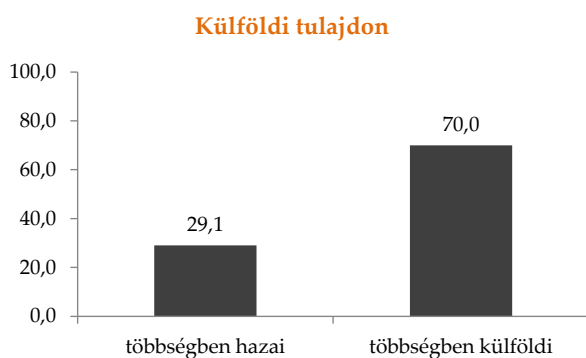
Forrás: GVI negyedéves konjunktúra-felvétel, 2014. április, N =370

Forrás: GVI negyedéves konjunktúra-felvétel, 2014. április, N =370

Forrás: GVI negyedéves konjunktúra-felvétel, 2014. április, N =365

Forrás: GVI negyedéves konjunktúra-felvétel, 2014. április, N =369

Forrás: GVI negyedéves konjunktúra-felvétel, 2014. április, N =359

Forrás: GVI negyedéves konjunktúra-felvétel, 2014. április, N =369

2.3. Az NHP igénybevétele cégtípusonként

A megkérdezett vállalatok 14%-a (összesen 85 vállalat) vett részt az MNB Növekedési Hitelprogramjában. Ebben az alfejezetben azt vizsgáljuk, hogy milyen típusú vállalatokra jellemzőbb, hogy hitelt vettek fel a program keretében.

Az adatok azt mutatják, hogy a Növekedési Hitelprogramban a kisebb cégek vesznek részt leginkább: a 250-nél kevesebb főt foglalkoztató cégeknek több, mint 20%-a, az ennél nagyobb cégeknek pedig csak 7%-a vett részt a programban.

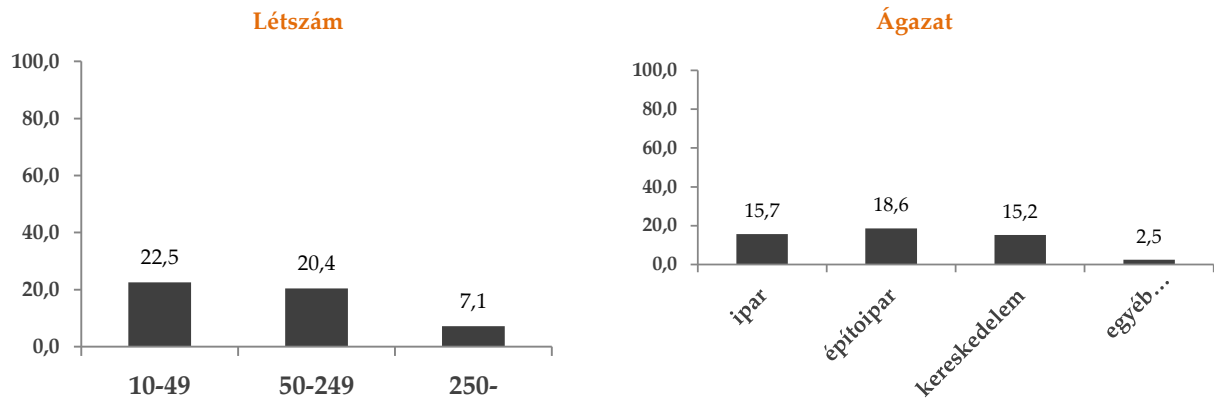
Az építőiparban a legnagyobb azon cégek aránya (19%), amelyek igényelték NHP hitelt, és az egyéb szolgáltatások szektorában a legkisebb (2,5%).

A többségében hazai tulajdonban lévő cégek jóval nagyobb arányban vesznek igénybe hitelt a program keretében (20%), a többségében külföldi tulajdonú vállalatoknak elenyésző része, 1,7%-a igényelt ilyen módon hitelt.

Leginkább azok a cégek vesznek igénybe az NHP keretében hitelt, amelyeknek az elmúlt hat hónapban csökkent a beruházási aktivitása – az ilyen cégek 31%-a vett igénybe ilyen hitelt. Azoknak, amelyeknek egyáltalán nem volt beruházása, kis része, 6%-a vette igénybe a hitelt. (29. ábra)

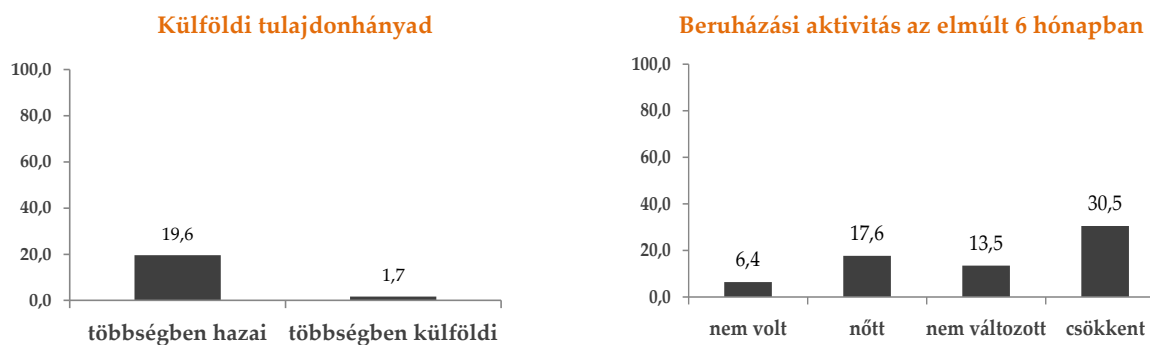
Régiók és exporthányad mentén nincs szignifikáns különbség a cégek között ebben a tekintetben.

29. ábra: Az NHP keretében hitelt igénybe vevő cégek aránya létszám, ágazat, külföldi tulajdonhányad és beruházási aktivitás szerint

Forrás: GVI negyedéves konjunktúra-felvétel, 2014. április, N =606

Forrás: GVI negyedéves konjunktúra-felvétel, 2014. április, N =606

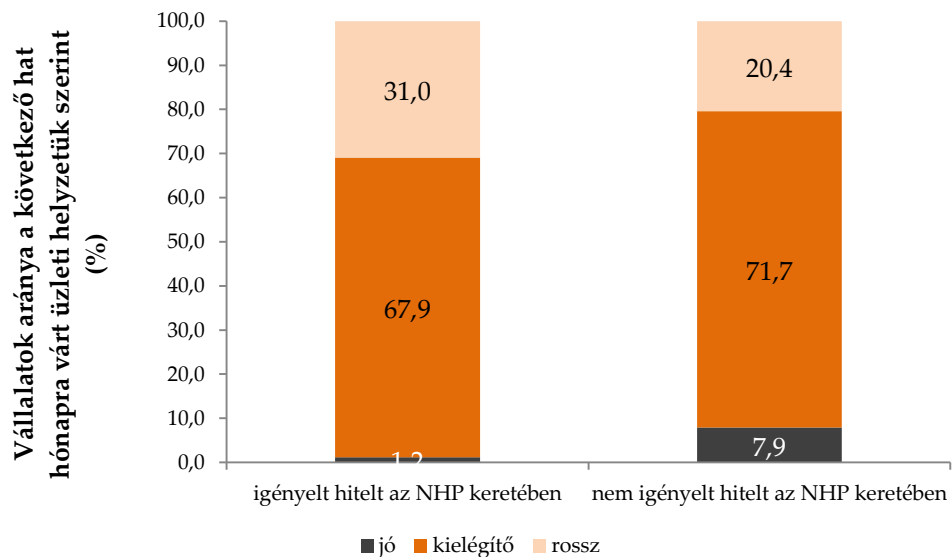

Forrás: GVI negyedéves konjunktúra-felvétel, 2014. április, N =594

Forrás: GVI negyedéves konjunktúra-felvétel, 2014. április, N =606

A cégek üzleti kilátásait is megvizsgáltuk, aszerint, hogy rész vesznek-e az NHP-ban, vagy sem. Az eredményeket a 30. ábra mutatja. Az NHP keretében hitelt igénylő cégek vezetői között rendkívül alacsony (1%), azoknak az aránya, akik cégük jövőbeli üzleti helyzetét jónak ítélik, míg a programban nem résztvevő cégeknél 7% ez az arány. Emellett az NHP hitelt igénylő cégek vezetőinek csaknem harmada (31%) azt gondolja, hogy vállalkozásának helyzete rossz lesz a következő hat hónapban, a többi cégnél ugyanez az arány 20%. Ezek szerint az NHP-ban kevésbé a jó üzleti kilátásokkal rendelkező cégek vesznek részt. Ez a tény nyilvánvalóan összefügg azzal, hogy a program keretei között inkább a kisebb, és magyar tulajdonban lévő cégek vettek fel hitelt, amelyek üzleti kilátásai általában kedvezőtlenebbek a többi céghez képest.

30. ábra: A vállalatok üzleti kilátásai, aszerint, hogy igényeltek-e az NHP keretében hitelt

Forrás: GVI negyedéves konjunktúra-felvétel, 2014. április, N=603